Tallinna Uudised

IV aastakäik. ■ Ilmub 3 korda nädalas: igal teispäeval, neljapäeval ja laupäeval.

Toimetus ja kontor:

Tallinnas, Suurel turul, rackoja ees nr. 16.
Telefon 724. Postikast 85.
Kirjade adress: Posens, „Tallinna Uudised"
Telegrammide adress: Posens, Uudised.

Trükikoda: Brokusmäel nr. 1. Telefon 490.

Kinnata kaasanded:

Jutulisa, ilmub iga numbriga.

„Külaline", pildileht, ilmub igal laupäeval.

Adresskalender, seinakalender ja **raudtee-** ning **laewasõidu plaanid.**

Peatoimetaja cand. jur. K. Päts'l kõnetund kell 12—1 lõunal.

Iseäralised kaasanded:

Wann. adw. M. Punga taimetusel ilmum õigusteadlik kuukiri **„Seadus ja Kohus"** ja Eesti Arstideseltsi kuukiri **„Terwis."** Kummagi eest tuleb aastas 50 kop. juurde maksta.

1-rbl. juurdemaksu eest saawad lugejad:
Eestimwa Tolurahwa Seadus. K. Päts'i tõlkes. Prof. R. v. Ihering: **„Wõitlus õigusle eest."** I. Estõdas: **„Keskwalitsus ja autonomia."** :: Prof. K. Roth: **Balkani riitlufu rahuwaste ajalugu.**

„Tallinna Uudiseid" wõib iga päewast tellida, pooliku kuu numbrite hinnaks arwatakse 2 kop, peale selle 10 kop. postiraha. Adressi muutmine 10 kop., kusjuures wana adress ehk selle nummer üles tulewad anda.

Lühemaid kirjatõõsid (alla 1 kirjutuspoogna), mis tarwitamata jäämad, toimetus alal ei hoia. Suuremate tõõde tagasisaatmiseks tuleb mark juurde lisada. Saadetawatel kirjatõõdel peab saatja täielik nimi ja adress all olema.

„Tallinna Uudiste" tellimisehind

Postiga:	Postita:		Postiga:	Postita:
12 k. p.	2.50 kop.	3—k.	6 k. p.	1.80 k.	1.65 k
11 „	3.50 „	2.80 „	5 „	1.60 „	1.35 „
10 „	3.— „	2.65 „	4 „	1.30 „	1.10 „
9 „	2.70 „	2.35 „	3 „	1.— „	—85 „
8 „	2.40 „	2.25 „	2 „	—80 „	—65 „
7 „	2.10 „	1.85 „	1 „	—40 „	—30 „

Wäljamaale aastas 6 rbl., pooles aastas 3.15 kop

Üksik nummer maksab 3 kop.

Käed külge!

Baltimaal ei ole arwustiku-afutused sedawõrt korraldatud, et meie wõikfime, kui tarwis, kindlate arwude najal selget kujutust rahwa elust saada. Umbkaudu on aga teada, et rahwa-arw meil pea sugugi et tõuse; kui meie linnad rahwarikkamaks muutuwad, siis, teadagi, küla arwel; linnad ise aga muutuwad terwišpoidlisele meie rahwa jõu halastamata häwitajateks. Tallinnas on wiimasel ajal linna kulul hakatud arwustikuteateid koguma, ja ofse kohkuma paneb, kui seda filmas pidada, kudas Tallinnas tiisikus iga aasta linna laastab, sest see taud nõuab siin üksi rohkem ohwrid kui kõik teised külgehakkawad haigused üheskoos. Arõstitcadus on nüüd juba otsusele jõudnud, et tiisikus parandataw haigus on, kuid ainult teatawatel eelnõuetel. Teda ei suudeta rohtudega ära arstida, waid loodus ise peab haigusest wõitu saama, kui haige niisugusesse seisukorda seatakse, kus ta jõudjaste wõiks kosuda. Tiisikusehaigust tuleb linnast wäljas olewates parandusmajades arstida, wähemalt wäljaspool suurlinna rikutud õhku tuleb haigusele käigule efimesed tõkked teha.

Kogu haritud ilm peab ägedat wõitlust selle inimesesoo ägedama waenlase, tiisikuse, wastu, nii et iga aastaga tiisikuse parandusmajade wõrk tiheneb, teiseli poolt aga tiisikusehaigete arw märksa wäheneb. Riigikassad, omawalitsuse-afutused ja seltskonna wabatahtline algatus kannawad selleks „pühaks sõjaks" sajad miljonid rublad kokku. Iga rahwas, kes oma jõudu kalliks peab, tees elada tahab, ei wõi selles wõitluses osawõtmata pealtwaatajaks jääda. Meie ei hakka siin meie seltskonnale seda ecksujuks pakkumagi, mis sel sihil wanemate kulturarahwaste juures korda saadetakse, küllalt ergutust wõikfimegi üle lahe Soomemaalt leida.

Soomes on tiisikuse wastu wõitlemine lühikese aja jookful ülemaalikeks liikumiseks muutunud, ja selleks on Soome haritud seltskond, muu seas ka üliõpilaste-ühisused, suurel wiisil kaasa aidanud. Igaüks üliõpilaste ühisus on omale eesmärgiks wõitnud oma piirkonda tiisikuse arstimiseks parandusmaja ehitada, muidugi seltskonna ja omawalitsuse kaastoetamisel. Mõne päewa eest wõisime Soome lehtedes lugeda, kudas Satakunta üliõpilaste-ühisuse algatusel selles piirkonnas tiisikuse parandusmaja ehitamine käisle wõeti. Üliõpilaste-ühisuse üleõstusel peetakse Satakunta linna- ja maakogukondade esitajate koosolel ära, kus Satakunta parandusmaja ehitamine ära otsustataske. Mitte üksi kogukond ei jää sellel koosoleku esitamata, kuna juba mitmed kogukonnad oma poolt parandusmaja toetamise on ära otsustanud, nimelt 10—15 pennj (umbes 5 kop.) igaühe kogukonna elaniku pealt maksu lubanud. Tiisikuse wastu wõitlemise seltsi juhatus sõidab Helsingisse ühes üliõpilaste-ühisuse esitajatega kohale tiisikuse parandusmajale sõndsat paika walima ja asja joonde seadma. Muidugi annab iga kogukond, kuhu parandusmaja ehitada mõeldakse, tarwilise krundi ilma tasuta.

Nii wõitleb Soome rahwas ühendatud jõul tiisikuse wastu.

Ja meie? Mis teeme meie, et selle laastawa taudi laialilagunemisele tõkked teha? Paar aastat on meie linnades tiisikuse wastu wõitlemise toetuseks lillepäewasid peetud, see on ka kõik. Liiwimaal on siiski nii kaugele jõutud, peaasjalikult Riia linna toetusel, et Lõuna-Liiwimaale tiisikusehaigetele parandusmaja ehitatakse, ka Tartu poolt kuulbub soowisid, mõdagi sel sihil ette wõtta. Peab aga kohe tähendama, et õiki neid algatusi meie mitte oma seltskonna arwesse ei wõi panna, isegi tiisikuseliile-päewal on meil õrwaltwaataja osa etendada.

Meie üliõpilaskeühisused seisawad wäljaspool tegewat elu: ühed teoretiseerimad, teised maitsewad burschielu mõnudusi. Tegelikult elust osa wõtta, selleks on meil küll eht juba üksikud ärksamad jõud ka üliõpilaste seas olemas, kuid nende ühisuste eelkawadse see weel ei tõi. Meil on ka oma arstide selts, mille awamine peale mitmesuguste takistuste wõimalikuks jäi. Selle eriteadlaste ühisuse poolt oleks meil õigus seda loota, et ta mitte ainult kitsaks arstide klubiks ei jääks, waid et tema just meie rahwa terwishoiu alal algataja osa oma peale wõtaks. Kui arstide selts tiisikuse parandusmaja küsimuse tõsiselt päewakorrale wõtaks, siis oleks loota, et ka laialisemad ringkonnad ja omawalitsuse afutused mitte eemale ei jääks. Kui Soomemaal kõik kogukonnad wõiwad selleks otstarbeks kindlat toetusraha maksta, siis ei pea see ka meie jõukamatel linnadel ja waldadel üle jõu käima, kui aga suudetakse üleüldiselt seda ära seletada, kui suurele ja üleüldisele hädaohule sellega tähelepanu tõket teha.

Tallinna linnawalitsuse käes seisab Dr. Heinrichseni pärandatud kapital, mis juba 100 tuhande rublani kaswanud, aastatõõned tarwitamata. Kui selleft kapitalist, mille kulul omal ajal furnute lahtiloitamise hoone ehitati, mis üle 10 tuhande rubla maksma läks, ükskõik wõiks ühe oleks tiisikuse wastu wõitlemiseks tarwitulele wõetud, ja see ei täitks pärandaja wiimase soowi wastu, ja kui linnawalitsus oma poolt ehituskrundi linnaft wäljas sõndsal kohal annaks, siis wõiks kohe tiisikuse parandusmaja ehitamise kallale afuda. Tiisikuseliile-päewad ja kogukondade abi aitaksid pärast niisuguse afutuse kulusid katta.

On tarwis, et keegi tõsiselt selle asja külge käed paneks.

Soomes õhutawad seda wõitlust, nagu tähendatud, üliõpilaste-ühisused. Kas ei wõiks meie seda oma arstideühisuse ja nende õhutusel ka arstiteaduse üliõpilaste poolt ootama jääda? See oleks meie kultura tõsapinna kohta õige häbistawaks tundemärgiks, kui meie ikka edasi rahulikult pealt waatlema jääme, kudas isegi Baltisaksa ringkonnad tiisikuse wastu wõitluses ajaga sammu astuda püüawad.

Meil on neid, kelle käest awalik arwamine selles asjas nõuda wõib: käed külge!

Salakuulamise skandal Austria-Ungrias.

Salakuulajate lood on praeguisel ajal nii harilikud, et mõne awalikuks tulemine eman luuremat tähelepanemiit ei luuda äratada. Aga polkownik Redli eneletapmine Austrias ja selle puhul ilmiks tulnud luurewiisiline riigiärandmine on nii erakorraline, nii häbemata julge ja luure tähtsusega, et selle kõrwal kõik teised spioni-asjad kahwatuks jäämad. Redli ali on praegu terwes Europas nõusugune päewaländmus, et ilegi rahulepingu tegemine, Albania küimus, Greeka Bulgaria-Serbia sõja hädaoht ja muud politikalised asjad selle warju jäämad ja ajutiselt ununemad.

Spionidena on tabatud lihtsad ohwitserid ja polkownik Grimm Wenemaal oli kõige kõrgem auaste ja ametitähtsuse poolelt, kes salakuulaja ametit pidas. Aga Grimm oli kõigelt wanem adjudant ühe sõjawäeringkonna walitsuse tähtsa juures, kes ilegi oma tõsaba läbi oli teadnud.

Ilcali oli Redl.

Redl oli Austria koheklanda sõjawäekorpuse tõsabülem Austrias. Nii oli tal terwe korpuse liikumine ja tegewuseplaanid alatala kõige enne ja kõige karwapeallemalt teada. Aga mitte üksi oma korpuseli ei laanud ta teateid wäga kalulikult müüa. Iga korpuse tõsab leiab teiste korpuste ja sõjawäe peatõsabige ühendules ja laab leult teateid tegewuseplaanide kohta. Nii wõis Redl terwe Austria sõjawäe kawaleteawate lammude kohta naabririikidele teateid anda ja ta tegi seda agaraste.

Juba Bosnia ja Hertsegowina anneksteerimise (külgeiitmise) ajal langes Redli peale kahtlus. Uurimisel tuli mõndagi awalikuks, mis aga küllalt mõjuwaks ei peetud, et Redli wangi wõtta wõi ametilt lahti lasta.

Siis tegi Wieni peaftaab järgmise huwitawa katse, et salakuulaja leilukohta teada saada: 9. sõjawäe korpulele anti meelega mingiuguleks waletammuks kõik. Korpus liikus nagu kõstud Wene piiri lähedal ühelt kohalt teile, aga Wene wägi ei reageerinud selle peale, ei teinud tarwilikka wastumanöwrid; tähendab 9. korpule juhatules ei olnud salakuulajat. Siis tehti 8. korpulega walekõik. Kohe muutis ka Wene wägi selleksohaleli oma leilukohta. Tähendab, salakuulaja oli 8. korpule juhatules. Aga Redlit ei wõetud liiski wangi.

Et ta wäga olawaste wäljamaa riikide spionidi tabada oskas ja teadis, kudas wäljamaa sõjawägede tõsabidelt teateid saada, siis oli ta muu seas kauemat aega Ipioneerimile büroo juht.

Juba kaptenina tegi ta luuri wõlgalid. Selleft said wäljamaa spionid teada ja hakkalid talle ettepanekuid tegema, et ta Austria sõjawäe kohta teateid muretleks. Redl oli warsti nõus ja nii algas tema spioni-karjer.

Kui Wieni ajaleht hiljuti Redli tegewult hakkalid paljastama, siis — kõrgati nad ära. Nii lännib see igal pool tõe päewawalgele toojatega. Aga Wienilt laadeti teated Berlini lehtedesse ja kui selle läbi ali tõieste awalikuks sai, pidi wiimaks Austria walitsus ise tõkandali tõeks tunnistama. Redli tegewulele otiiti „mõlltik põhjus": ta pidanud kõrwalt teenima, selt ta armastanud meesterahwastega lugulilt läbikõimilt, olnud homoleklualilt. Ta langenud selle tõttu noortemeeste ohwiks, kes ilcendid müünud.

Bosnia-Hertsegowina kriilile ajal käinud Redl Berlinis — ta oli ka Saklamaale „kalulik" olnud — kus keiser Wilhelm ta jutule wõtnud ja talle teategude eelt Preifi ordeni annetanud.

Nagu „Den" Sõklamaa lehtede järele teatab, olnud Redli teated Wenemaale wäga tähtlod: „Wene mobilisatsion nõuab luure maa ja wäheste teede tagajärjel wäga palju aega. Sellepärast on Wenemaal tarwilik ammu enne lõda talakeste, ilula ettekände oli lõjawäge lõjawalmis leada.

Et selle lalajale mobiliseerimile ajal asjata liikumiii ära hoida, on Wene lõjawäe juhatusel wäga tähtis punkti peal Austria lõjawäe liikumiit ja leilukohte Galitsias teada laada. Selles asjus oligi Redl kalulik.

Redl oleks nõüd tingimata kohtu poolt kui riigiladuste äraandja lõja ettewalmistuste ajal poumisfarma mõistetud. Ohwitserid, kes tema asja uurisid, jätnud talle teiwolwri, et ta enele maha lafeks. Ta tegi seda.

Ülemule ees olnud Redlil wäga luur uladuis. Ta lõitnud lõjaministeriumi ülesandel Warsławi, teadnud kõik lõjawäel ted uuenduled ja tõõtanud Bosnia-Hertsegowina kriilile ajal ilegi lõjaplaani wälja, mis muidugi ka naabririnkidel warsti teada oli.

Minewal talwel teinud naabririik iga Austria lõjawäe liikumile puhul kohe tarwiliku wastumanöwri — muidugi Redli käeli laadud teadete põhjal.

Ta jätnud enne lurma ledeli maha:

„Kergemeellus ja kired on mind hukka laatnud. Palage minu eelt. Oma ekhtuled teen heaks lurma läbi."

Austria ajakirjandus protesteerib selle wastu, et Redlile wõimalus anti eannalt tappa ehk teda koguni sellele teole kihutati. Selle läbi ei olla wõimalik asja uurida.

Parlamentl antawat arupärimine, miks seiusliste eelarwamiste pärast Redlile nõu anti eennalt lurmata, aga riigi kalulid tähele ei pandud ja asja uurida ei kaluluad.

Redli skandal on Austrias wäga rõhuwat mõju awaldanud. Wana keiser ütelnud, et lee kõige inetum ali on, mis tema walitsule ajal ette tulnud. See olla wõimata, et ohwitser ja tõabülem, kelle peale ta ile luuri lootuli pannud, niisugulid asju korda wõinud laata. Redl käinud õige lagedaste keisri jutul ja kõnelenud lõjawäe asjade üle.

Muidugi ei tõõtanud Redl üksi. Tal olnud rõhkeste abilii. Nende wangiwõtmisega ja ülesõtimisega on nõüd Austria walitsus ametis. On kergi leitnant Horinka wangi wõetud. Ta olnud Redliga luures lõprules ja õige iseärahles „wahekorras". Roha leanud Horinka Redli käest õige rõhkeste ja olnud lagedaste poikowniku juures korteris. Horinka wõetud wangi, kui ta parajaste ühe oma lõbranna juures wõibinud.

Redl arwanud enele wäga kindla olewat ja pidanud oma lalakuulamile üle tähelikku „raamatut". See on tema korteris leitud. Seal olnud ka ühe poili pilt, kellel naiste pükfid jalas olnud. Nagu ülemal öeldud, oli Redl poisiega teatawas „wahekorras".

Enne enele mahalaskmiit räägkinud Redl 5—10 minutit ohwitseridega. Siis läinud need wälja ja jäänud wõerastemaja ees wahti pidama. Redl pannud eraniided leiga ja tahtnud wististe põgeneda, aga nõinud ohwitserlid wahti pidamas. Siis laknud ta enelmaha, selt et peasmile lootuli ei olnud. Ta on enelele kuuli suhu laknud, kuit see peajusle läinnud.

Nagu „Berliner Tageblatt" teatab, andnud Redl oma teated Praaga Wene kontuli Shukowski kätte, kes nad edali toimetanud. Shukowski pidada ametilt lahkuma.

Redl teeninud lalakuulamiega suurepärafilelt. Mineewa talwe jookful ükfi laanud ta ärraandmile eelt 100.000 r. Et ta Austria lalakuulamilt juhtis, liis läinud luurem ola 13 miljonilt, mis iga aasta leal lalakuulamile peale wälja anti, ka tema kõe läbi ja tema kätte.

Austria kindralltaabi ülem Höhendorf on enele ametilt lahti palunud ja keiser on kindralltaabi uuendamiseks komisjoni nimetanud.

„Berliner Tageblatt" teatab weel, et Redl mitte ainult Austria lõjaplaanilid pole Wenemaale andnud, waid ka Saklamaa omalid, selt Saklamaa pidi teatawaste ühes Austriaga hommikupoolsel piiril lõjalift tegewult algamaning pidi oma plaanid leilepärafi olalt Austria-e teada andma. Pealegi käinud Redl Berliinis, kult ta leallelt kindralltaabilt ja selle ülemalt krahw Moltkelt teateid laanud. Selle kõige tõttu teadnud minewal talwel Wenemaa ka kõiki Sakla lõjawäe hikumili hommikupoolsel piiril ja teinud tarwilikud wastumanöwrid.

Peale selle andnud Redl Austria ohwitserid, kes Wenemaal tegewad olnud, Wene walitluse ära. Praaguas olnud Wene agendid, kellele Redl teateid muretl nud. Redli teenrid pole muud olnudki, kui Wene agendid.

Kui palju selles Berlini teates tõtt, ei teadda.

Redl olnud rahwule poolelt paolakas ja Galitsiaft pärit. Ta olnud „waga" mees, käinud igal pühapäewal kirikus, mis läbi ta muidugi ainult ülaldult ülemule ees wõitis.

Kiri Suure-Jaanist.

-ja- Koolitöö, nimelt wallakoolides, on lõppenud ja põllutööga alustusft tehtud. Kooliõpetajad ees ühtlaft ka põllumehed on, peawad fulewarre abra-käfipuu wastu ümber wõhetama. Kumma koolitöö wiljariikam on, kas kooliõpetaja-põllumehe, wõi kooliõpetaja-isanda oma, selle üle on ju ennegi palju poolt ja wastu räägitud ning waieldud, ilma et selles asjas ühisele, kindlale otsusele oleks jõutud. Kooliülemus, nimelt inspektorid, annab wiist tiiff selles asjas oma peale kooliõpetajaleisandale, kuna alles hiljuti kuskil lehes seisis, et ühe ülema isanda otsuse järele kooliõpetajab, kes suwel põldu hariwad, kellegi kooliõpetajad ei olla, waid lihtl talupojad. Oleks ehk soowitaw, kui selle üle ajalehtedes weel rohkem mõtteid wahetataks, et asja üle selgusele saaks. Kooliõpetajate palga äramäärامise asjus tulewikus oleks see üsna tähtis. Suurem hulk ehk kaldub küll selle poole, et rahapalk parem on, siiski üsna ilma maalapita ei tohitaks kooliõpetajat küll mitte jätta. Eftiks selleparaft, et kooliõpetajal suwel siis ühtegi ametit ega fuuremat tööd ei ole, teiseks on ilma maata maal raske ära elada, iliategi weel tafina palgaga. Ühe lehma, paar seapõrsaft ja mõne kana peaks kooliõpetaja tingimata pidada saama, mille jaoks tal wakamaad (Riia wakamaad) 4—5 ühes kooliaiaga tingimata peaks maad olema.

Suure-Jaani kihelkonna wallakoolidel on õigil põllud ehk wäikesed talud. Ainult Wastemõisa ministeriumikoolil on ühes koolimaja alusega kokku õigeft 3 wakamaad. Mõned kooliõpetajad hariwad põldu ise, mõnedel on rentnikud. On ka niisugusid, kes suurema jao põldu wälja on rentinud ja ainult mõned wakamaad oma harida on jätnud.

Koolimajade ja üleüldse kooliolude eeft hoolitsemise pooleft paistab iseäranis Wastemõisa wald silma. Hiljuti ehitatud ministeriumikooli maja on suur ja ruumikas, nii et teift farnaft mitte ainult Wiljandimaal, waid wististe terwel kodumaal ei leidu. Kool töötab praegu wiie õpejõuga, kuna plaan olemas on weel kuuendat edaspidi juurde wõtta, nimelt aiatöö ja põllutöö ofakonna tarwis. Ka wallakoolide majad on Wastemõisa wallas korralikud.

Kõige tagumises reas koolimajade pooleft seisab õin Sürgawere wald, kuna Taeweres ja Olustweres enam-wähem rahuloldawad koolimajad on. Sürgaweres on kohm kooli, igaühes üksainus kooliõpetaja, töötamas. Kord oli wallal plaan taht kooli, nimelt Paju ja Lõhawere kooliid ühendada ja uus ajakohane koolimaja ehitada, kuna koolide wahe kõigeft üfs tubli werst on. Oli ta üsna rahuloldaw plaan walmis töötatud ja ta inspektori pooli kinnitatud; wald jäi aga kroonu poolt abi ootama, ja et seda wististe mitte loota ei ole (seft et wa d kindlaste ministeriumikooli wastu on), siis on nüüd juba meestel nõu kõik wana wiifi jätta, ainult Paju koolimajale uus katus teha, et ülewalt märga kaela ei tuleks, — puhugu tuul peale feintest läbi ja õigu fipelgad fiise ja wälja, mis see wallaisadele korda läheb. Lõhawere koolimaja ei ole küll just nii wana ja lagunemud, aga ta sealgi kipuwad ju fipelgad fiise pesitama ja ka seenehaigus on maja tubliste ritkumud. Pealegi ei käi Lõhawere kooli juurde ühtegi teed, kuft kewadel ja õigifel wõimalik oleks läbi peaseda. Sagedaste tuleb ette, et mitte ainult koormaid, waid ka hobusid tuleb poomidega wälja kaaluda. Wallaisad aga arwawad: see ei ole meie asi, saagu lapsed kooli kudas saawad, las wõi lennata. Loodawad aga tarwataadi peale, kuni tema sillad foode ja rabade peale rajab, seni läheb ju jõmpsikaid koduski tarwis!

Oleks weel nii mõnestki puudusest ja wiletfusest pajatada, niisamuti siinsete seltside tegewusest, peremeeste „pekfuühistustest", piimawedamisest ja töölistepuudusest, aga räägime selleft teine kord.

Põllumajanduslised ühisused ja artellid Wenemaal.

1 jaanuaril 1913. aastal oli Wenemaal põllutöö peawalitfuse poolt kinnitatud põhjuskirjade alusel töötawaid põllumajanduslisi ühisufi ja artellisid kokku 902. Nende seas oli üleüldise tõõkawaga ühisufi 321 ja ertülesannetega 581. Wõimaled jagunesid oma tõõkawa pooleft järgmisesse liikidesse: piimatalitufe ühisufi oli 461; põllutõõdrivstade ja masinate-ühisufi, rehepeftu-ühisufi, 77; wiinamarjakaswatuse ja wiinatõõstuse ühisufi 9; mesilastekaswatuse-ühisufi 7; puu- ja juurewiljakaswatuse ühisufi 6; karjakaswatuse-ühisufi 6; munamüügi-ühisufi 4; kalapüügi ühisufi 2; turbatarwitajate-ühisufi 2; linakaswatuse, seemnekaswatuse, siidikaswatuse, linnukaswatuse ja kodujänestekaswatuse, tärkisewalmistajate ja maaparandusetõõde-tegijate ühisufi igaühte 1.

Ühisuste arwu pooleft on Baltimaa kõige eeft, seft siin afub neid terwelt 539. Poolamaa kubermangudes on 206 ja Wologdas 100, Kaukasias 95. Nii tuleb eelnimetud kohtades 4/5 terwest ühisuste arwust. 80% ühisuste arwust on wäikepõllumeeste pooli afutatud ja nelja wiimase aasta jookful. Kui suurel wiisil ühisuste kaswamine wiimaseil ajal on edenenud, näitawad järgnewad arwud.

1890.	a. afut.	2 ühis.	1903.	a. afut.	3 afut
1892.	„ „	3 „	1904.	„ „	11 „
1895.	„ „	2 „	1905.	„ „	6 „
1896.	„ „	6 „	1906.	„ „	7 „
1897.	„ „	4 „	1907.	„ „	10 „
1898.	„ „	12 „	1908.	„ „	12 „
1899.	„ „	14 „	1909.	„ „	84 „
1900.	„ „	8 „	1910.	„ „	138 „
1901.	„ „	7 „	1911.	„ „	231 „
1902.	„ „	5 „	1912.	„ „	399 „

Wiimastel aastatel afutatud ühisuste seas on kõige rohkem ertüõõdawadega ühisufi afutatud nimelt piimatalitufe-ühisufi. Et afutajatele uuspõhjuskirjade kokkufeadmises abiks olla, on Põllutöö peawalitfuse juures põllumeesteseltside normalpõhjuskirja järele eripõhjuskirjad enamaste kõigi eelpool nimetud ühisuste jaoks kokkufeatud. Normalpõhjuskirjade alusel afutatawate ühisuste kinnitamine kaib hõljsamalt ja afutajatel on ka wähem waewa kokkufeadmise juures. Ühisuste põhjuskirjafid saab põllutöö departemangult, ka on põllumeeste-seltside keskõõdade juures, Eestimaa Põllumeeste Keskselts ja Liiwimaa Põllumeeste-seltside Keskõõmekond Tartus, juba mitmesugused normalpõhjuskirjafid saadawal. M. A.

Marienburi eeftlased.

-Wml.- Umbes paarkümmend aastat tagaft elas Marienburi ehk nõndanimetatud „Aluliina" ümbruses ainult kõputäis eeftlafi, kuna nüüd nende arw juba mõne tuhande peale tõuseb ja iga aastaga weel kaswab. Ikka fuurema wiisadusega tungiwad eeftlased lõtlaste seka ja tõrjuwad neid eeft ära, enestele platfi tehes. Enam jagu on enestele talukohad ostnud lõtlaste käest, kes mõnesugustel põhjustel oma kohaga wälja et tulnud, kuna eeftlane selleisama koha peal wäga hästi elada saab. Arusaadaw on siis, et lõtlane iseäranis õõbraliku pilguga eeftlase peale ei waata, ka nõnda pealetungiwalt talitab. Eeftlaft nimetab ta ikka põlgilkult: „igaun" (eeftlane) ja meil on juhtumisfi olnud, kus juba 5—6-aastafed lapsed tagant järele õõmates „igaun, igaun" karjuwad. Iseärane teraw wahekord oli siin 1905. aasta lõpul, kus lõtlased kõiki eeftlafi õõwardafid eneste maalt wälja kihutada ja nende majad maha põletada. Kõik läppes aga õnnelikult.

Teine jagu eeftlaft on siin mõisateenitjad ja kaastöölised. Marienburi alewis on weel mõned Eesti kaupmehed ja majaomanikud ja peale selle 3 Eesti koolõpetajat.

Ajalehti loetakse eeftlaste seas wähe, kõige rohkem „Päewalehte" (16 eksemplari), siis „Aega" ja „Postimeeft" j. t.; ühele juguwennale kõik ta weel wana armas „Kõstrahwa Pühapäewalehte". Eesti kirjandust pole kõigil saadawal. Ainjad raamatud, mis siin Eesti keeles müüakse ja ostetakse, on tähtraamatud.

Eesti selts — Tartu E. R. K. S. Harufelts — töötab siin 1906. aastaft saadik, aga temaft wõetakse õige leigelt osa, ainult wõib seda sellega selctada, et seltsil waft niisugused juhtimad jõud puudawad, kes oma asja armastaftsid ja selle wastu huwitaft tunneftid wõi kaafa töötada aitafid. Ta ka tõlliie jonni pärast seltsist wäljaastumisfi ette tulnud.

Kooliõõ on Marienburi eeftlastel üksainus õhelkeftitne algusfool, mille awamiseks suure wõõna ja punnumisega luba saadi, ehk lõtlajed sellega küll kudagi et tahtnud leppida, et eeftlastele oma kool saab. Praegu õpiwad seal 50 kuni 60 wõiteft mudilaft. Ligemal ajal tahetakse kooli kabeflasiliiteks muuta ja paremateste ruumidesse üle wiia, sest praegused ruumid on wiimaseid wiletjad. Ümestama peab nõhes, kudas laste terwis nõnda kergemeelselt kaalu peale pannakse, iseäranis neil, kes koolituumides korteris on.

Pool oja eeftlaste lapsi käiwad kohalikkudes Läti koolides, mida siin tiifi 7—8 on. Suuremad neift on progümnasiium ja mõõdalõinud ügifel awatud kõrgem algusfool. Wäga wõimalik, et ka eeftlased ligemas tulewikus omale siia mõne parema õpeafutuse saawad, siis kui Eesti seltsist ofawõtmine tõuseb ja ühisel meelel hakataftse asju ajama.

Tänawu on Eesti seltsi tegewus kaunis rahuloldaw olnud. On peetud 3 üleüldisft koosolekut, kaks wiimaft õõnedega. Eeftsetjufe koosolekute, laulu ja muusika harjutuste jaoks on tuba üüritud, sealsamas on ka raamatukogu, mille peale hiljuti luba saadi, ja lugemisfaal. Nõnda on laulu- ja muusikakoor, mis juba kaduniseft olid, jälle oma tegewuft alustanud. Palju tänu selleft asjas on kooliõpetaja herra Loan ära teeninud, kes wõimataft laulukoori juhatajana ja tema elulekutsujana tegew on olnud. Laulukoorisft ofawõtjate arw on peale 30, mis aasta jookful aga loodetawaste suureneb. Suwiste-pühadeks kawatetakse pidu toime panna; selleks õõtaftse praegu kõõdaste laulusid ja mängufid. Seniajani toime pandud pidudeft on kaunis elawalt ofa wõetud, nõnda et igaford mõnikümmend rubla puhaft kaju üle on jäänud. Soowime ka nüüd marienburilastele selleks head kordamineftft.

Kõugemalt riigist

Kuhu ülikool afutada.

Praegu on kolm linna, nimelt Witebsk, Minsk ja Wilna ülikooli afutamise küsimuses wõidujooksus. Kõik tahawad omale ülikooli saada ja nad lubawad igaüks wõidu oma poolt ülikoolile toetusfummafid.

Kuid kõige pahem on see, et ülikooli afutamise mõte hariduseministri poolt just toetuft ei leia.

Kaafo ütelnud ülemaltähendatud linnade

Kaubandusseltsi haridusega

Noormees

soovib kodumaale raamatupidaja ehk Wene-korrespondendi koha peale üle minna. Pikemat aega Wenemaal juure äri raamatupidajaks olles olen hea praktika ja kõige parema soovituse omandanud. Adresf. I. talitusfes.

saadikutele otsekohe ära, et ta prowinftlinna ülikoolist fuuremat lugu ei pea. Ta ei pea prowinftlinna weel niiwõrt küpsenuks, et see wõiks haridusekoldeks olla. Aga et linnad oma poolt nii suurt toetust lubawad (Minsk 800.000 rubla ja Witebsk üle poole miljoni), siis jääks minister sellega nõusse, et nendes linnades saaks üks fakulteet awatud. Aga linnad lubawad toetust ainult täielise ülikooli ajutamise peale ja sellepärast on praegu ettewõttes seisak tulnud.

Wiimastel päewadel on aga asjasse pööre tulnud. Wilna elanikud pöörasid ülikooli ajutamise pärast hariduseministri poole ja Wilna leiab rahwuslaste ringkondade poolt toetust.

Hariduseminister olnud eßmalt ka Wilna wastu, aga wiimasel ajal muutnud ta selles asjas oma waadet. Kui Witebsk ja Minsk oma nõudmistega tagasi astukfsid ja Wilnaga ühinekfsid, siis ei oleks hariduseministril Wilnasse ajutatawa ülikooli wastu mitte midagi.

Kuid ülemalnimetatud kaks linna ei ole sellega muidugi mitte nõus ja kõige kolme linna poolt saadetasse uueste jälle saatkonnad Peterburisse, kus igaüks tahab oma linna jaoks ülikooli nõutada.

Eks näeb, misfugune linn wõitjaks jääb.

Mispärast ajalehti trahwiti.

Amurimaa kindralkuberneri poolt pandi töit Blagowehštšenski ajalehed, mis esimesel mail ei ilunnud, 500 rubla trahwi maksma.

Elukuledused.

Herfoni kubermangus Shmerinla linnas sündis järgmine kohutaw lugu: Ottomar Perekond oli seitse hinge suur: isa, ema ja wiis last, 3—14 aastased. Pereisal ei olnud hulgal ajal teenistust ja nad elasid kõige fuuremas puudufes; kuna nad selleß wäljapeasemiseks mingit abindu ei näinud. Seal tegid nad otfuseks oma perekonda ära häwitada. Oma mõttest andsid wanemad lahele waremale lapsele teada. Poeg ei olnud nõus, kuna 13-aastane tüütar lubas kihwti wõtta. Nooremate lastega ei hakatud juba kõnelema. Muretseti morfiumit keedeti theed, millele kihwti fisse riputati. Wäikesed lapsed ei tahtnud kihwtitatud theed juua, sest et ta wiha oli. Seda tuli fuhtru abil hoopis magujaks teha. Ema ei wõtnud ennemalt kihwti, kuni juba lapsed mõistuse kaotasid.

Järgmise päewa hommikul oli see naabrite meeleß lahtlane, et keegi P. korterist wälja ei tule. Mindi fisse ja seal awanes kole pilt — terwe perekond oli ära kihwtitud. Kohe kutsuti arst, ks kohe abi andis. Abi mõjus ja nad on nüüd juba paranemisel. Koleda ettewõtte ohwriks langes ainult kõige wäiksem tüütar, kolme aastane, keda arst enam ei suutnud üles äratada.

Peterburist.

Rahwaharidus Peterburis. 1896.—1906. a. kõikus algkoolide arw 343 ja 330 wahel. Aga selleß ajal peale jääb koolide hulk wähemaks, kuna klasside hulk järjeste jälle kaswab. 1913. aastal on linnal 1015 klassi, mis 283 kooli peale on ära jaotatud. Peagu täiß nendes klassides 47½ tuhat õpilaß, kuna mullu nendes koolides 9½ tuhat last õppimise lõpetaß.

Reljaklassilisi koolisid on linnal 27, millel üleüldse 135 klassi on. Nendes käib 6000 õpilaß.

Algkoolide kooliõpetajate hulk on 1592 inimesi suur. Nendest on 1250 naiskooliõpetajat. Ükstelmandik naiskooliõpetajatest on kõrgema kooliharidusega, kuna teised jälle eraldi pedagogikalise haridusе on saanud. Reljaklassilistes koolides on kooliõpetajate arw 340.

Kolmanda koha peal seisawad piihapäewa koolid täiskasuanute jaoks. Neid on linnas 30, 1400 õppijaga.

Üleüldse on Peterburi linn 1912. aastal rahwaharidusе peale 3.946.933 rubla wälja andnud, mis üleüldse linna kuludest 9 protsenti wälja teeb. Algkoolid nõuawad linnalt umbes 2½ miljoni kulu, kuna pühapäewa koolide peale 12½ tuhat rubla wälja antaß. Maffuta lugemisetudube kuluarwe on kõigeß 83.000 rbl. suur.

Uus kubermang. Sisemiste asjade ministerium on otfustanud Lodßi kubermangu afutada.

Riigiwolikogu.

Sisemiste asjade ministeriumi eelarwe.

Teisel koosoleku, 18. mail, kus sisemiste asjade min. eelarwet edasi arutati, tuli nähtusi ette, mis ofalt sügawat imestust awaldasid. Beßsarabia saadik, kuid mitte Purišchkewitsh, seß Beßsarabia on nähtawaste peale Purišchkewitshi ka teise samafuguse fuure ulatawusega rahwasaadiku riigiwolikogusse saatnud, — astus laialises kõnes üles, mis kaks tundi kestis ja awaldas otsekohest foowi, et ärisorjus nueste tagasi tuleks. Mispärast Beßsarabia saadik, erapooletu würst Swjatopolk-Mirski pärisorjust tagasi ihlab, seda nätame lühidalt tema kõnes.

Teiseks tähelepanemisewääriliseks kõneks oli Miljukowi kõne, mis rahwuskküsimusele peaasjalikult pühendatud oli. Terawalt ja täis tuld kandis töökarakondlane Kerenski oma kõne ette, mis sügawat mõju awaldas.

Würst Swjatopolk-Mirski kõne.

Kõige pealt näitab kõneleja, et loomulik arenemine on meie juures enneaegsete uenduste kaudu ära häwitatud, mis kuuekümnendatel aastatel toime pandi (talupoegade wabastamine „T. T." toim.).

(Oktobristide pinkidel ja keskel kostawad imestusehüüdeß, kuna pahemal pool naerdaß).

Meie küla praegune seisukord on wiletß, räägib kõneleja edasi. Rahwa majandusline jõukus ei fuuda elunõudeid täita. Kõlblus langeb. Üksikute klasside wahekord on terawaks aetud, politsei-kord nõuab põhjalikku uuendust.

Meie küla praegune wiletfuse põhjused on järgmised: 1) ta on kaua aega täielikus segadu ses wiibinud ja 2) enneaegsed 60. aastate uuendused, mis Ohtu-Europa kulturaß waleste arusaamise tagajärjel maksma pandi.

Selle järele kirjeldab kõneleja Prantsusja Saksamaa ühiselulisß arenemisekäiku ja wõrdleß seda Wenemaaga. Ohtu-Europas, tähendab ta, on rahwas walju kooli läbi käinud. Rahwas oli seal mõisniku teenistuses 500 kuni 1000 aastat. Meie juures kestis pärisorjus ainult 250 aastat. Waljuß, jõu ja oma kindluß pooleß jääb Wenemaa pärisorjus Ohtu-Europa omaß kaugele maha. Olgugi küll, et Wenemaal pärisorjus liig wähe aega kestis, aga siiski etendas ta rahwa elus kohutawat osa. (Naer). Pärisorjus andis mõisniku olemasolemisele mõtte, niisama paenutas ta talupojad kindla diffiplini alla, kaswatas neid korrapidamiseß ja aumeelfuseß. Mõisnikud, kellel talupojad pärisomaks olid ja kes talupoegade üle walitseß, olid iniimlikud ja täielikud inimeseß. Enneaegne talupoegade wabastamine häwitas mõisnikufeifuse ileoonnu ja tõukas talupojad autunde ja majanduslise feifukorra pooleß madalamale. Pärisorjuse ärakaotamisega kaotas Wenemaa mitu sada makfuta politseimeistrit! (Paljudel pinkidel kostab wali naer ja pilkehüüdeß).

Nu herrad, teie ei saa niifugusid kõnefid mitte alati kuulda, tähendab würst Swjatopolk-Mirski (Naer, pahemal pool plaffutetaffe käß).

Meie küla korraldufes peab juhtiw wõimi fuurmaaomaniku käes olema, aga mitte talupoegade ehk külaserännanud hariklaste käes.

Kui politseinikkude palkaß fuurendada, siis tungiß nende kohtade peale linna haritud proletariat, mis aga kõige fuuremaß õnnetuseß oleß.

Peale selle hakkas würst oma mõtteid formuleerima, kuid würst Wolkonski, keß koosolekut juhataß, teataß kategorilisel, et tema ei luba üle kahe tunni räägida.

Miljukowi kõne.

Kõneleja teataß, et fraktsion temale kohuseß on teinud seda näidata, kudaß sisemiste asjade ministeriumi politika rahwuslise küsimuse peale on mõjunud, niisama ka uulrke küsimuse peale, mille tagajärjel Wenemaale tõkked ette on pandud seda korda faata, milleß tal küllalt jõudu oleß.

Rahwuslusе teoria.

Kõige pealt tuleb selle küsimuse kahepaikfust puudutada, mis meie juures Wene rahwuslise nime all tuntud on. Selleß politikalisel woolul on teoria, mis praktikaß täieste lahku lähes.

Kõneleja toob rahwuslaste kirjatõödeß tõendusi. Kirjatõöde kogus „Lado", mille toimetamiseß krahw Bobrinski oja wõttis, tõendataße, et rahwuslase lipukirjaß olewat: „kõik rahwale, kõik rahwa läbi" ja W. Strahowkes Wene rahwuslust juttustab, nõuab realsamas rahwa wabastamist.

Rahwuslaste programmis leidub Poolamaa kohalik omawalitsus juutide elamise piirkonna ärakaotamine (naer), konstitutsionline monarhia, üleüldise, otsekohese ja salajase waliniseõiguse maksmapanemine (naer), siis weel kodanliseß wabaduseß ja ajutallinuse. Ühe sõnaga, tähendab kõneleja üleüldise naerulagina all, leian ma selles programmis niipalju punktisid, mis just meie parteiß ära on wõetud. Rahwuslase teoreetikseß pääwaad ärimisteß monarhistideß eemale jääda, tähendaß, et need rahwuslise küsimuse rumala nõudmise juurde juhtwad: „Wenemaa wenelastele". (Naer). Ma olen kindel, et selleß paldis rahwuslaseß iseendid ära ei tunne („Need teated on juba wananenud", hüüab Markow II). See on õige, wastab Miljukow, need teated on wananenud. Praegune aja rahwuslus määratakse ühe teise rahwuslise puhtlitsisti. „Nowoje Wremja" Menschkowi poolt palju kindlamalt ära, kes tõendab, et Wene rahwuslus tõepooleß leiwakõlinnus on.

Rahwuslusе praktika.

Selle wiimase teoria alusele on praegune aja rahwuslus täielikult nihkunud, millele waitfus heameelega wastu tuleb. Ühendatud mõisnikkude organisatsioni poolt ülesseatud nõudmisteie ei tulnud walitsus mitte ainukeselegi sedawõrt sõnakuulelikult järele, kui neile nõudmisteie.

Kas nõudsite teie juutide eemaletõrjumisit, poolakate tagakiusamisit, suomlaste küljelõikimisit — kõik seda tehtaße teile. Ja põhjus on arusaadaw. Kui teie abirahasid, ühiseluliste, seifuslist ja ainelist toetusit palusite, siis anti teile seda, mida palusite, kuid anti pisut tagasihoidlikult, seß et sedaforti annetused waitfuse poolt oma kohaß ohwritoomine on. (Mõra paremal pool). Rahwuslist politikat, millel leiwakõlinnuse iseloom, oli teile kaulik anda.

Näidatakse et nagu oleß teil hulkadega midagi ühisß, kuna teiseß pooli neid hulkasid muijale juhtataße, mitte aga sinna, kuhu neid eduline Wenemaa edenemine kutsub. See on kaulik.

Rahwuslise politika ja juudid.

Esimeseß, kes selleß politikale ohwriks langesid, olid juudid, seß see rahwas suudab kõige wähem selleß politikale wastu panna.

Siin oli terge ihasid sõitkada ja keskajalisi nähtusi uueste elule kutsuda. Siin oli iseäranis kaulik rahwuslist wiha äratada ja rahwaß tegudele juhtida, mida ta oma loomu pooleß teha ei oleß wõinud.

Siis toob kõneleja üksikuid näitusi juutide tagakiusamiseß ette. Räägib, kudaß administratsion õõsetel juutide juures hulgalisi läbiotsimisi ette wõttis. Toob näitusi, kudaß juuta külamaga külamajadeß wälja aeti, kus 30-kraadilise külma ajal majadeß aknad ja uksed eeß ära wõeti. Juudi neiud, keß Peterburisse kursuseß õppima läksid, olid sunnitud eneseleß kollaseß pitsidel (awaliku naisterahwa paß „T. T. toim.") wõtma, ja politsei waatas hoolega järele, et nende elu ka tõepooleß walitud ameti kohane oleß, wastaseß korral oleß neid Peterburist wälja aetud . . . (Müra). Minul et ole mitte tarwidusß, hüüab Miljukow, seda kohutawat ja wastikut pilti laiemalt kujutada, mis meid haritud ilma ees alandab (Kõteplagin).

Rahwusline wihawaen.

Austriast näitusi tuues tähendab kõneleja, et riikline arusaamine ja elu on Austriale selle politika ekslikkuß tõendanud, mida Wene walitsus rahwuslises küsimuses nüüd omaks on wõtnud. Selle politika meeletus tuleb wäikewenelaste juures piittikult nähtawale. Juba enne krahw Bobrinskit tõendas minister Walujew 1869. aastal, et wäikewenelaste keelt ei ole olnud ja ei pea ka olema. Walitsus aius mõisnufele feifukohale, et isegi wäikewenelaste teatrid kinni pani ja muusikatükkidel wäikewenekeelsel sõnud ära keelas. Ja misfugusid tagajärgesid on need katsed toonud! Scaltamaß, mitte meil, waid Austrias, tekkis kulturaline keßkohß, kellel aasta-aastalt ikka suurem mõju meie Wäikewenemaa lohta on. Selle mõtleta politika tagajärjel on rahwusline küsimus Wenemaal liig terawaks aetud.

Rahwawabaduse erakond on igal pool farnase walitsewa rahwa rahwuslise wastu ja nõuab wähemuse õiguste kaitsmist, olgu see kas wõi riigi abil (Kõteplagin pah. pool).

Usu-küsimuse juurde minnes küsib kõneleja, kas suudate teie Wene otsiwat hinge ametlikudes raamides kinni pidada? Harimata rahwahulkasid ei tõmba nende hing mitte sinna, kuhu teie neid kutsute, waid sinna, kuhu poole terwe haritud ilm on läinud.

Häwitamise politika.

Selle peale tähendades, et Wene rahwuslus uute elunõutuste wastu waenulik ja et ametlik kirik elu liikumiseß arusaamises jõuetu on, kuna walitsus ka ufulistes tagakiusamistes kulturaliß wäärtust häwitab, siis on ka selles, nagu igas teiseß, walitsuse politika häwitamise aga mitte ülesehitamise politika. Selle järele teatab kõneleja, et rahwawabaduse fraktsion sisemiste asjade ministeriumi eelarwe wastu healetab! (Healed paremalt poolt: Jlus. Kõteplagin pahemal pool, hüüdeß: brawo, brawo!)

Kerenski kõne.

Oktobrist Schidlowski leidis eila Ameri'a üles, algab Kerenski peale lühikest sissejuhatust. Ta tunnistas, et meie walitsus, kes otsekohe rahwa kaude wastu tõstab, peab lahkuma ja teisele ruumi andma. („Enne poodaße teid üles," karjub Nowitski II koha pealt). Demokratliste rahwakihtide esitajad on juba ammugi seda ületelnud. Aga walitsus wabatahtlikult oma joojalt kohalt ära ei lähe. Ainult siis, kui demokratliseß klassid, talupojad ja töölised, uueste oma pea tõstawad ja kodanluseße appi tulewad, algab wiimane wõitlus. Demokratia teab, et see silmapilt lähemal on kui seda arwata wõib. Sisemiste korra laguneminе, mida Schidlowski kõne näitas, on isegi neile inimeseße arusaadaw, ks ainult walitsuse abiga siia on tulnud (Kõtepl. pahemal pool). Reaktsioni pealekäimine oli täie jõuga just demokratia peale juhitud. On ka arusaadaw, mispärast! Walitsus aimab, et hädaoht temale demokratia ridades peitub, tus oma isamaa eest wõidelßes walmis ollaße oma taitseta rindaisß foldatite kuulirahe alla panema.

Pärisorjuse ideologia.

Tõna, tähendab Kerenski, koneles siis würst Swjatopolk-Mirski, ks mõisnikkude-orjapidajate ideali trehwawalt ja eeskujulikult kirjeldas. Ta awaldas kahetsust, et need ajad jäädawalt kadunud on, kus 100 tuhat politseimeistrit ilma maksuta Wenemaad walitseß, ja talupoegasid suurtfugustasid.

Ei, herrad! Mõisnikud-politseimeistrid tallasid talupoja hinge oma jahisaabastega jalgade alla. (Kõtepl. pahemal pool). Nad tarwitasid wägiwalda orjade kallal iga päew, iga tund! Ja kas tõeste on wõimalik 20. aastasajal isegi Wenemaal, kus 50 aastat talupoegade wabastamiseß mööda on, rahwaesituse tõnetoolilt pärisorjuse kadumise kohta kahet uß awaldada? Nes siin siis õige istuwad, kes on need inimeseß, kelle juuresoleku juletakse seda räägida; kus on need talupojad, kes siin istuwad ja neale kuulawad ja mitte ei protesteeri, kui mõisnik üles astub ja kõneleb, et isamaa kaituß oleß tarwis pärisorjus uueste maksma panna! (Kõtepl. pahemal pool). Kuid kahjuß, see ei ole mitte aimult würst Swjatopolk-Mirski hingeilm; see on nende inimeste ideologia, keß Wenemaad walitseßad ja rahwa wabaduß pärisorjuse aegsete wõtetega maha rõhuwad. (Kõtepl. pahemal pool).

Rahwusline politika.

Muulaseß lähemad Wene rahwaga fäßtäes parema tulemiku eest wõidelßes. Sellepärast langeb ka nende peale kahekordne karistus. Senikaua, kuni see politika ainult juuta, suomlasi ja poolakaid tabas, wõis walitsus weel üteldа, et need rahwad meie kultura wastaseß on, aga nüüd on hakatud ka Wene rahwaß rõhuma, nimelt wäikewenelasi. (Kõtepl. pahemal pool). Selle järele on selge, et mitte rahwuswaheline wõitlus tähtis ei ole, waid igafugune ärkamine, edafistungimine rahwahulkades. Edafi tähendab kõneleja, et wäikewenelaste autonomia juba 1729. aastal kinnitatud on, ja et praegusel silmapilgul wäikewenelasеd walmis on ühes Wene demokratidega oma õiguste eest wõitlema. (Kõtepl. pahemal pool).

Usumisefesaatmine.

Peale talupoegade, muulaste, tööliste ja sektantide on weel mitusada inimest iseäralist walitfuse tähelepanemist äratanud. Ministeriumi aparat tõstab iga päew ja wäsimata kohtuta ja seaduswastaliße sadade inimeste wäljasaatmise juures. Nende inimeste kõlbline jõud on nii suur, et walitfus teie läeß taha selleß nõuab, et iga wäljasaadetu jaoks strahnikka wahti pidama seada. Lenas, Kereni küla, elab 70-aastane haige naisterahwas Preschko-Breschkowskaja, keda 6 strahnikut wahi all peawad. (Kõtepl. pahemal pool). Breschko-Breschkowskaja eest hoolitseß Inglise haritud seltskond. Ka praegugi ei ole need palwed Breschko-Breschkowskaja eest kadunud. Et ühest niifugusest tüütawast, paljaß lahti saada, teatas minewal aastal politseidepartemang ühele Inglise naisterahwale, et tema palwe, Breschko-Breschkowskajale tema läeß äärawetud päewaraamatud kätte anda, mida wiimane weel enne furma näha tahtis, talle kätte on saadetud. See kiri on alles. See on dokument. Tõepooleß ei ole Breschko-Breschkowskaja oma päewaraamatuid mitte kätte saanud. Sisemiste asjade ministerium ja siin istuwad kestwalitfuse ametnikud leiawad wõimaliku olewat Europa haritud seltskonda waleteadetega rahustada (Liikumine).

Kes walitseßad Wenemaa üle?

Walitsemiseßwõim rahwa üle on semfmwoülemate, mõisnikkude käes, kes waseß on jäänud; isprawnikute ja shandarmiohwitseride käes.

Ma ei taha mitte paljaid sõnu rääkida ja selleßärast kogusin ma wiimaße aasta jooksul eitetulnud kohtuprotsesside kohta teateid. Teie näete neist protsesidest, et terwe rida politseiametnikka, strafsnikuß algades ja isprawnikutega ja shandarmiwalitfuse jaoskonna ülematega lõpetades, olid kohtu all ja said inimeste füstematilise piinamise pärast karistatud.

Ja misfuguße peensuseni need piinamised on jõudnud. Wõtame näitukeß Jekaterinoslawi kuberm. pristawi Meßlenburtsewi, kes kohtu pooll süüdlaseß on mõistetud. Tema poes neid inimesi, keda üle kuulas; ta peßis ühe talupoja Tomaschewski gumminuutidega furnuks.

Ma tean seda, mu herrad, ise, seß ma olen politikalistel protsesidel inimesi näinud, selleß küüned ära olid rebitud, nägin inimesi, keda politseimüütride taga enne piinati kui nad tõjakohtusse toodi (Liikumine).

Meile, kõigile riigi elawale jõule, lõpetab Kerenski oma kõnet, on tarwis peastmise üle järele mõtelda, tarwis on ühineda ja neile herradele üteldа: „Küllalt, läed küljeß, Wenemaa ei ole mitte teie päralt!" (Kõtepl. pahem. pool).

Tööliste elu.

Tööliste meeting metsas. Neil päiwil taheti Peterburi ligidal Pellüstrowis, würst Abamelek Lafarewi mõisa metsas tööliste liikumaid meetinguid toime panna. Waewalt olid töölised koosolekuks kokku kogunud kui korraga rattaja jalapõlitseinikud kohale ruttaßid. Üks ofa metsaõõlijateß wõeti politsei poolt kinni, kuna teine jagu ära pageneß. 18. mail mõistis Peterburi linnapealik kinniwõetute seast 25 meest 100 rbl. trahwi maksma ehk makfujõuetuse korral üheks kuuks arestі.

Kohtukõda.

Mees ja naine ei ole ikka mitte üks.

-M- Käesolewa aasta 29. märtsil andis Hans Peil Prii uulstal nr. 22 elawa Julius Wains wastu nõudmise, seletades, et Wains 8. rbl. 57. kop. wäärtuseß tema sõõgipoeß sõõgikraami wõtnud, ning seda heaga ei maksawat. Asi oli 5. jaoskonna rahukohtunika juures 18. kp. haritusel. Julius Waino seletaß, et tema wäljas tööl on olnud ega tea, mis naine teeß, seß mitte tema ei ole kraami wõtnud, waid naine ja kuigi ta Tallinnas oleks olnud, ka siiski ei tunnistaks ta nõudmiß õigeks, seß lugu wõib ka waheß farnane olla, et mees naisele raha annab, naine aga raha mujale tarwitab, ning sõõgikraami wõlgu toob. Rahukohtunik leidis mehe seletused õigeß olewat, lükkas nõudmise tagasi, seda enneaegseks tunnistades. Peili ei kohustatud Waino kaituß mitte kohtukulusid kandma, seß et Waino seda ise ei nõudnud.

Päewauudised.

Senati seletus podata. Senatiß tuleb lähemal ajal küsimus otfustamiseß, kas kubernerdel on õigus politikalisel kahtlasteße isikutele ajakirja wäljaandmise luba keelata.

Kõegi Mutnjanow Grodno kubermangus Belostokis kuß wenekeelse ajalehe „Nowaja Gaseta" wäljaandmiseß luba. Kuberner ei andnud.

Mutnjanow kaebas edasi ja tähendaß oma kaebustekirjaß, et teadaandmise-korraß lubakõõlimise juures ainult ühel põhjuseß luba andmata wõib töötab: kui ajakirja nimi eneseß midagi kõlbluseßastaß sisaldab. Nii ei ole kuberneril õigust toimetajat wõi wäljaandjat enne hindama hakata kui leht ilmunud ja peab tingimata luba andma.

Oma seletuskirjaß kordaß Grodno kuberner seda motiwi, et lubakõõlja kolekahtlane olla.

Tartu loomaaerti-institudi juures olewa loomawelskerite-kooli lõpetajaß tänawu nagu „Post." teatab, järgmiseß nooredmeheß: Ernst Gold, Hugo Kaan, Woldemar Kuusik, Johannes Mikk, Herman Oraw, Eduard Raja (eestlaseß), Karl Leiup, Iwan Pakaln (lätlaseß), Demjan Nesnitbenko, Prokopi Saitfhenko (wenelaseß) ja Stanislaw Aramowitsch (poolakaß).

Lubasaamiseß. Luba on antud: Antsla Haridusefeltsile — awaliku raamatukogu awamiseks Wastse-Antsla wallamajas, Jaan Perbi p. Jwaskile — päewapildi-tööksja afutamiseks Koiola w. Wõrumaal; Jaan Juhani p. Taubergile — awaliku lugemisetoa awamiseks tema theemaja juures Puka jaama ligidal ja rohutreadufe magistrile Friedrich Kestnerile — külaaptegi afutamiseks Roosa wallas Wõrumaal.

—np— Maksuta rahwa raamatukogu. Wõru walla Rawi kooliõpetajale on Liiwimaa rahwakoolide direktori poolt luba antud Rawi kooli juures makfuta rahwa raamatukogu afutada.

—m— Ülewenemaaline põllusejanduse kongress peetakse tänawu 1.—10. septembrini Kiiewis üleüldise põllusejanduse kongressi eeskawaseße on 7 tähtsamat põllusejanduse haru üles wõetud, nimelt: metsaasjandus, aiatöö ja juurewilja kaswatus, karjapidamine, põlluharimine, hobuseßaswatus, ühiskondline põlluteadus, põllutöö ja tööstuse majapidamine ja orraldus.

Kongressi kuludeß on näitufe toimendud 2000 rubla ja riigi hobuseßaswatuse peamiß 5000 rubla määranud. Igaüks kongressi osawõtja maßab 5 rubla.

Kongressi toimepanijaß on Kiiewi Põllumeeste- ja Tööstuseßelts.

-me- Üks wana ajalooline maja ümber ehitusel. Nagu Narwa ajalooß teada, wõideti Narwa juba waremine kord Liiwi ordu walitsuse ajal Johann Hirmsa poolt 1558. a. ära ja linn jäi wenelaste kätte 23 aastaß, s. o. 1581. aastani, kui Rootsi sõjapealik Pontus Delagarde linna wenelaste käest oma korda ära wõttis. Johann Hirmus hoolitses oma moodi linna eest. Tema walitfuse ajal oli südalinnas ühes majas Jumalaema kirik. (Praegune Wene peakirik Suure uulitsa ääres oli sel ajal katoliku- ja hiljemine Luteri usu kirikuks.) Minewal aastal tõusis küsimus seda maja, kus muiste kirik aius (Suure ja Wahe uulitsa nurgal, endine Semjenowi, nüüdne Uscharowi maja), alal hoida; taheti seda ära osta ja selle ajaloolise maja ülemiseke korrale wanaaegsete kirikuasjade museumi sisse seada, kuna alumine kord kirikuasjade ja raamatute magasini alla jääks. Praegu on aga selle maja saatus „ajakohaselt" otfustatud, ta seisab tellingite all ja ehitataße elukorteriteks ümber. Põhjus: ei olla kindlaste teada, et just selleß majas muistne Pogorodितsa kirik oli, ja mis peaaß, waimulikul walitfusel ei ole ostmiseks raha... Nagu ütlesid, lõhutaße maja kõrged otsamüürid maha, wõetaße wana Gothi stiilis tehtud kiwitatus ära ja tehtaße kõik ümber.

—llg— Auraha „Wene-Prantsuse sõja päewa mälestuseks" kandmiseks on Kõigekõrgema poolt Asukila wallatalitajale K. Noorele ja kirjutajale A. Haablile luba antud.

Rõngu tohtriks waliti mõisnikkude ja waldade asemikkude poolt Dr. Jaan Hansson, nagu „Post." teatab.

-m- Põllumeeste-seltsile käiraamat. Peterburi Põllumeeste Keßkselts kawatseß lähemal ajal põllumeeste-seltsilde käiraamatut „Руководство для сельскохозяйственных обществъ" wälja anda. Raamatuße mahutatakse fuuremate ja tähtlamate põllumeeste-seltsilde tegewuse ülewaated kui ka seltsideße puutuwad korraldused, seletused ja muud.

* Põhja-Liiwimaa Põllutöö Keßselts on „Post." teatel põllutöö peamalitfuse poolt kinnitatud.

* Wiljandi linnakooli inspektorikß on Riia Katarina nimelise linnakooli kooliõpetaja Ilja Senjuk nimetatud.

* Wagunisse maha jäetud laps. Läinud nädalal istuß Tapalt Peterburi poole sõitma rongi kolmanda klassi wagunisse kaks tundmata naisterahwast, panid pingi alla korwi ja läkßid, korwi sinna jättes, jälle wagunist wälja, aga ei ilunnud rongi ärasõiduks enam tagasi. Sõidu ajal kuulßid wagunisiwibijad korwist laste kisa. Järelwaatamisel leiti sealt wäikene poisßlaps, ühes juurdelisatud kirjaga, milleß laps 7 nädala wana ja ristimata õeldi olewat. Laßtule [illegible] di Rakwere politseiwalitsuseße, kust keegi teta abielupaar ta sohe enese kaswatada [illegible]

* Tartu linna wapi muutmiseks, nii ajalooliselt kui ka algupärafuse seisukohalt [illegible] dates dicti kujutatud oleß, pööras linnakogu omal ajal palwega Kõigekõrgemale p[illegible] Riiid on ee palwe, nagu „R. Zeit." kuuleb, [illegible] iemiste asjade ministri kaudu senati wapidep[illegible] tõmangu edafi antud, keß asja tarwiliku korral ühes teiste kõrgemate ametikohtadega läbi arutab, mille järele wapp lõpulikuß kinnitamiseß kohtuministri kaudu Keisrile ette pannaße. Waltimaa eradõigusе põhjal kinnitatud praegu tarwitatawa Tartu linna wapp ei ole teatamaste ajalooliselt ega ka wapi algupärafuse seisukohalt mitte õige. Muu seas tuleb poolkuu kohale ehel ja wapi ülemiseke äärele Poola kuningakroon, mille kuningaß Stefan Bathori 9. mail 1584 linna-wapile kinkinud.

* Terwisholu ministerium. Akadeemikus prof. Reini juhatusel töötaw komisjon on otfuseße jõudnud, et Wenemaal terwisholuiliste olude tõõtmiseks ainult siis juudetakse midagi mõjuwalt korda faata, kui selleks ile oma ministerium afutatud on.

* Õnnelikud looßwõtjad. Mõisnikkude põllupanga wõiduloonu pilette looßmilel on 75.000 rublalile wõidu Ida-SSalia laewaseltsi kolm laewameelt Liibawis omale laanud.

* Wareste kões hädas. Läätmaal Grobini kreißis on wiimaßel ajal nii rohkeste wareleid ilmunud, et kohalikud elanikud päris hädas on. Iseäranis kimbus ola õpetaja, kelle suur park warestele kõige paremat peatuskohta annab. Wareste kõla kirikumõila männa-pargis olla nii suur ja wali, et inimene seda lugugi wälja kannatada ei wõimat. Lindude eemalepeletamileks on iseäraliseß wahid ametisse leatud.

* Miks „Minoga" põhja wajus? Teatawaste wajus hiljuti Liibawis weealune paat „Minoga" põhja. „Minoga" tõsteti küll peale õhcklatunnilist wee all olemist üles, mehed, keß weel elus olid, peasteti ära, kuid liiski pidi lõiduriist ile parandulele minema. Rüüd on uurimisel selgunud, et õnnetus selleß tuli, et märguandmile lippude pundar wentilatori torusse oli lattunud. „Minoga" komander, weealuste paatide ülakonna juhataja, wõetakse wastutulele. Kohtupidamine algas Liibawis 28. mail.

* Jahlõigule küsimus riigiwolikogus. 17. mai õhtul oli riigiwolikogu jahikomisjoni koosolek. Sellel koosolekul tegi üks Läti talupoegade alemik ettepaneku Baltimaal makswat jahiõigult selles mõttes muuta, et mõisnikkudel edaspidi enam lubatud ei oleks talupoegade peale peal jahti pidada. Ettepanek läkati „R. Zeitungi" teatel healteenamulega tagasi. Jahtpidamile teadule eelnõu tulewat riigiwolikogu alles lügilel arutulele.

Kuramaa rahwaloakondik parun Foelkersam, kes mõne kuu eest Peterburis uuritu

Tänasel lehel on „Terwis“ nr. 5. laasas. raudtee waguni alla jäi, olla weel praegugi Peterburis bõrlehaspidalis, nagu „Rev. Beob.“ teatab. Talle pandawat lähemal ajal kunstlik jalg alla. Sellega harjutada ta ennalt eliteks haigemajas käima ja lõita liis wiit wäljamaale puhkulele.

Eestimaa Sakla Kirjanduseselts on Tartu ülikooli profesiori Dr. med. Carl Dehio oma auliikmeks walinud.

Weel Riia linnapea abilt. Omal ajal tõid Riia lehed teate, et Riia linnapea abiks wenelane walitawat. Nüüd tuleb teade, et wiimalel koosolekul lakslane von Boetticher kõlle ameti peale walitud. Ta on õiguleteadlane.

“ Eõmsed aiamaasikad on juba Riia turul müügil. Warased marjad maksawad aga õige kõrget hinda.

“ Tõhtis otsus. Kärla walla wolikogu on „Hääle“ teatel otsustanud oma walla- ja ministeriumi koolile piffewarrast üles seadida.

Rannakaitse asjas teatafime läinud aastal, et wahiforralduses muutus ette wõetakse ja wahid kuiwalt maalt merele lähewad.

Nüüd on selleksohane projekt walmistatud, mille järele rannakaitseks motorpaadid läima pandakse, kuna efialgu kawatsetud riitlejate laewastik tõig kaitks läheks.

Uuenduse kawatsetakse efialgul nagu „Hääl“ kuuleb ainult Saaremaa, Hiiumaa, Muhumaa ja Woramsi randades ning kahes kohas kindlal maal maksma panna.

Wiljandi linatöötusewabriku“ omanikud tahawad aktsiaseltsi ajutada. Selleksohane otsus on juba tehtud. Leiab aktsiaseltsi kinnitust siis ajutakse ka kohe wabriku suurendamise juurde. Aktsiaid a 1000 rbl. tahetakse 750 tuhanda rublalises summas wälja anda.

“ Piiskopkonna teated. Kõigekõrgemalt poolt autähed annetatud 6. maiks: P. Wladimiri 4. järgu ordo Riia kathedrali ülempr. N. Leismannile; p. Anna 2. järgu ordu Kuresaare k. ülempreester J. Rehemaale ja Riia Peetri-Pauli k. ülempr. A. Wiratile; p. Anna 3. järgu ordu — Põltsamaa k. preester W. Inkile, Prangla kir. pr. W. Raskale, Pärnu linna Jekaterina k. diakon A. Wasiljewile.

Sinodi poolt 6. maiks annetatud: kuldne rinnarist Tori pr. N. Lebedewile, Baltsski k. p. J. Hermanile, Wiljandi pr. N. Lusikale ja Mustwee k. pr. P. Anotnowile. Teenistukõlbar: Mustwee ühisuhulile k. pr. A. Aleksejewile, Lähte k. pr. W. Ussanini ile, Märjamaa pr. G. Ristkokile ja Rõo k. preestere M. Blemele.

Wabastatud piiskopkonna teenistusest, oma palwe järele Anfeklila k. pr. M. Podrätschkow ja Ämjärwe kiriku köster K. Kuks.

Preestri kohtantud Tuhalane kiriku köster J. Kümmeltile Kõgewere kir. p.

Ümberpaigutatud, oma palwe järele, Piila k. pr. W. Paiwel Anfeklila kir. p., Rinni k. preester W. Werkok jääb oma endise koha peale; Rannu kir. köster W. Teis Helamaa kir. p.

Wabad kohad preestrite jaoks Lahtla ja Piila k. peal; õõtsriite jaoks Rannu, Ollustwere, Põltsiriite Tänassilma ja Madlupi kir. p. „Ulk ja Elu“.

-b- Pull jaranks lacwaund. „Küti“ talus Peetri ihelkonnas on pull 40-aastase Järi Peetsi furnuks lacwaund. Pulli tõstmine oli juba weebruari kuust saadik Peetsi käes, kes teadis, et loom tujukas ja tige on. Seekord oli ta aga ettewaatamata looma lahti laiknud. Pull wiskanud Peetsi mitu korda farwedega kõrgele õhku ja lakknud teda sealt alla kukkuda. Surm oli silmapilkne.

“ Eklamide ohwer. Esmaspäewa hommikul leiti Riias Küütli uul. nr. 47 Waleriian M., 22 aastat wana, ülespoodult. Nende päe wade sees oli kadunu ühe Riia keskkooli lõpueksamil läbi kukkunud.

-J. K.- Koolimajade põlemine Hageri ihelkonnas. Pühapäewal 19. kp. umbes kell 7 õhtul läks Haiba küla koolimajas korraga tuli lahti. ja filmapilk oli koolimaja õlest katus üleni leekides, kust tuli lähedal olewa endise kiwist kooli maja õlest katusesse läks ja selle ka põlema süütas. Ühikefe ajaga olid mõlemad koolimajad maha põlenud, sest leegid häwitasid kõik ära, mis tuld wõttis. Tuulse ilmaga ei aidanud mingisugused kustutamise püüded, liitategi, et wäga kuum aeg ja wett ligi saada polnud. Ära põlesid ka kõik kooli inwentar, nagu: orilad, used kooli pingid jne., inwentar ja suur osa koolidõetaja enese kraami. Majad olid kinnitatud, kooli-inwentar ja koolidõetaja kraam aga kinnitamata. Igatahes on walla ja koolidõetaja kahju suur. Õõna wõerastaw oli ka seda asjaolu näha ja kuulda, kui paar palwetaati tulekahju põhjust Jumala nuhtluseks põhjendafid. Tulekahju põhjust teadmata.

—llg— **Tulekahju.** 17. mail põles Afuküla walla Koheri küla, „Sepa“ talu elumaja maani maha. Et perenahwas põllul tööl oli ja õnnetust alles siis märkas, kui tuli täies hoos oli, ei jõutud palju kraami peasta; isegi raha ühes märtpaberitega jäänud tulde. Tuli algamud korstna läheduselt katuselt, seepärast wõib oletada, et tuli ahjust, mida perenaine leiwatüüpsetamise tarbeks kuumaks kütnud, tahmase korstna taudu wälja tungis. Maja oli 200 rubla ali tulekahjas kinnitatud. Omaniku kahju umbes 800 rubla.

—Mr.— **Tulekahju püüsi läbi.** Pühapäewal 19. mail kell 7 õhtul põles Wõhmas „Rõugu“ talu kõige hoonetega peale wäikese aida maha. Kõik rentniku kraam ja wili lange tulerooks. „Rõugult“ haktas tuli „Walgewälja“ talu lauda külge, mis ka maha põles. Hulga rahwa ja tõstpritsside abil läks õnneks teisi hooneid ära peasta. Tuli haktanud poisiteste tõest, kes püssiga katuselt tuisid lähnud laskma ja niiwiisi kõimele perekonnale suure kahju tõnnitasid.

Kohalikud teated.

—M— **Muutused Tallinna-Haapsalu rahukogu kohturuumides.** Toomepeal Rohtu uulitsal, kus rahukogu oma taalide, kantseleide, arestimaja ja krepooti okakonnaga ahub, on weel sellesama rahukogu alla kõiwad kohtusõtkonna — 9., 6., 5., 4. ja 3. jaoskond. Nüüd wõetakse nendes muutus ette. 4. jaoskond, mis alumisel korral ahub, kolib kõrgemale kuu wõimaatel päewadel kolmandale korrale 5. jaoskonna ruumidesse, kuna 5. jaoskond alumisele korrale 4. jaoskonna ruumidesse ahub.

—rna— **Uulits pikendatud.** Juba aumugi pakuisid Willarti uulitsa majaperemehed, et nende uulitsat, mille iõs ots umbne oli, pikendataks ja umbne ots lahtiseks tehtaks. Nüüd, hiljuti on see õõow täitmist leidnud ja Willarti uulitsat natuke pikendatud, nii et ta ots nüüd Wittenhofi uulitsale wälja tuleb.

„Estonia“ teatri fotografiis on eeltõesuse poolt P. ja J. Partkaseel walitud ja neile üleswõtete aimudõgus antud.

—M— **Naisterahwest ei lubata wõeraid lõhtusõja ajada.** 22 märtsil andis linne terte gilde kaupmees August Zakaria kellegi Hants Elfoni waestu 5. jaoskonna rahukohtunikule 15 rbl. nõudmise ärn. Selles seletas ta, et Elfon 1912. aasta augustikuul temalt õmbtusmaksina oitnud. Mõu oia summast maksnud Elfon kõhe wälja kuna 15 rbl. järelmaksuna wõlgu jäänud, mida Elfon kohustatud olnud temale wälja maksma 5 rbl. kaus. Seda ei ole ta aga mitte teinud. 18. mail, mil ati rahukohtuniku juures harutusel oli, ei ilmunud Zakaria mitte ise lõhtusse, waid saatis oma asemel notariell wolikirjaga ühe oma äriteenijanna lõhtusse. Kohtumi seletati, et naine wolikirja põhjal oma mehe, õe, wenna, wõi ema laste eest lõhtus wõib ette astuda, mitte aga wõeras naisterahwas wõera meeste wõi naisterahwa eest, ning ei wõtnud temalt wolikirja wastu ega kuulanud teda ka üle. **Asjaharutus jäi teiseks korraks.**

—d— **Uus eimees. Tallinna Eesti Käitõõdliste Awitamiseseltsi eimees T. Truuja on ametist ära astunud ja uueks eimeheks tema asemele J. Refeldt ja sekretäriks O. Eilmann walitud.**

„Lennuki“ selts oma **einelaupidajaga hädas.** Nagu omal ajal „Pandorini“ selts. Umbes nelja aasta eest oma einelaupidaja Kusbodiga hädas oli, ning selts funnitud oli ajutiseks puhwetit kinni panema — tänawu saadeti sealt ka teine einelaupidaja walmismema — nii oli nüüd „Lennuki“ selts hädas. Kuid siin olid teised põhjused — aktsiiwalitsus wõttis einelaupidajat Sillal kauplemise õigute ära, kuid Sõld et tahtnud õiiski lahkuda, kuni nüüd selts funnitud oli politiisi abiga temalt patentsiid ära wõtma. „Lennuki“ selts andis oma einelaua pidamise õigute Maksimile ära.

-rna. Liikumine meie linna uulitsatel läheb ühtepuhku elawamaks ning jalakäijate, weokoormate ning sõidawoorimeeste wahel näeme nüüd alataja jalgrattaid, motorrattaid ja automobiilid edasi liikutawat. Suurem liikumine nõuab igaühe käest ta suuremat ettewaatust, et õnnetusi ära hoida. Kui meie sõiduriistade juhtide käest täie digusega ettewaatust nõuame et nende hooletuse läbi õnnetusi ei trehwaks, siis peab aga nõndasamuti ka jalakäijatele meelde tuletama, et nemad ettewaatlikumad olekfid ja oma poolt liikumist ei takistaks. Kui teegi üle uulitsa läheb, siis waadatu ta ikka enne hoolega ümber, kas tulgajilt mõni sõiduriist ei tule, mille alla ta wõiks sattrda. Automobiili ehk jalgratta mõõgaandmist kuuldes astutagu kohe sõidutee pealt kõrwale õõnnitee peale, aga ärgu jäädagu seisma ega hakatagu ümber wahtima wõi tõhelema. Siis oleks weel meelde tuletada, et nemad ettewaatlikumad olekfid ja oma poolt liikumist ei takistaks. Kui teegi üle uulitsa läheb, siis waadatu ta ikka enne hoolega ümber, kas tulgajilt mõni sõiduriist ei tule, mille alla ta wõiks sattrda. Automobiili ehk jalgratta mõõgaandmist kuulides astutagu kohe sõidutee pealt kõrwale õõnnitee peale, aga ärgu jäädagu seisma ega hakatagu ümber wahtima wõi tõhelema. Siis oleks weel meelde tuletada, et jalakäijad mitte promenadide kõrwal olewaid jalgrattateesiid ei tarwitaks. Need teed on ainult rattasõitjatele määratud ja sellepärast ei tohitaks nende õõtu seal takistada.

-rna. Ärgu jõetagu lahtiid hobusid uulitsale. Kauba ümberwedajatel on miisits, et nad farnofel korral, kui ise mõnda poodi sisse lähewad, hobuse lahtiselt, ilma õõnni sidumata, uulitsale jätawad. Lahtine hobune wõib aga kergeste kõrkuda ja siis ei jää sagedaste ka õnnetused tulemata. Mõtuleks jättis Tsentral-meierei piimawedaja teisipäewa hommikul oma hobuse Liiwalaia uulitsal ühe poe ette lahtiselt seisma. Parajaste õõtis automobiil mööda, hobune kõhtus ja hakkas tulise kiirusega edasi jooksma. Õõneks jäid tal ohjad ratta alla õõnni, see peatas hobuse ja nii jõudis mees appi. Ohjad õõtsi küll puruks, aga suurem kahju jäi tulemata. Kui kergeste poleks aga wõtaud sel puhul suurem kahju ja isegi mõni õõnetus juhtuda.

Loomade piinamiit ei tohi lubada. Tihti on ajaloes Tallinna „konka“ walitsuit hurjutatud, et ta oma loomadega halastamatalt ümber kaib. Sedalama ettehaistet on ka Tallinna woorimehed wõga sagedaste ära teeninud. Olgugi et nende hobused wahelt niiwõrt lahjad ei ole, nagu „konka“ omad, aga ei ole ka läbioetud loomi wõidakse küllalt näha. Pühapäewa õhtul nõgid paljud inimeled Narwa maantee järgmiit inetut piiti: Kolm meest, kes nähtawaste tugewaste purjus olid, istuiid trõskas, kuna woorimees (arwatawaste woorimehe poiis) poisekõ kõgarasie wajunult pukis koonutas. Hobune oli üleni wahtu aetud, ta jõud näis niiwõrt otsas olewat, et õhwardas kõalsamas maha langeda. Ka purjus lõhja eest oli wahukõbraga kaetud hobune niiwõrt inetu, et ta troska peält maha tuli ja mingi lapiga kattus looma puntaks pühkida. Warsti läks nende õõt metsikul kihutulel edasi. Woorimehe nummer oli 236.

Nõiiama oli pühapäewal ka Tondil hobune mitme mehega, kes nii raskeste oli läbi lõietud, et loom aiade wahel wäriles.

Wõerad inimeled näewad ja hurjutawad, aga looma kaitleks ei taha keegi wõljaastuda ja purjus lõitjatega tülisse lattuda. Igakord ei ole politeid ka käepärast ja loomapiinamine wõib edasi kesta. Praegulel ajal, kui linnalt wõlja õõletakse, wõib läbiaetud hobuleid sagedaste teel näha.

Wõib arwata, et woorimehel ile oma loomade wastu, kes nende ainlad õõwalpidajad juht ongi, mitte mi halastamata waljud ei ole. Need on wõististe woorimeeste poilid, kes oma purjus tuttawate ees kiire õõduga uhkult teewad.

Nõiugult loomadepiinamiit ei tohiks ago mitte lubada. Kõige pealt peaksid woorimehed-peremehed alati teadma, kelle kätte nad oma loomi usuwad ja ka erainimeled astagu pinatud loomi nähes julgeste wahele.

Loomadepinamiit ei tohi meie linnas kõõdagi lubada

-u- Surnukeha mereft leitud. Ella leiti Paljassaare lähedalt mereft meesterahwa furnukeha, kellel kaherauaga püüs rihmaga õõl oli. Kadunu on kondiitor Oskar Steinfeldt, kes 6. aprillil sealsamas paadist merde oli kukkunud ja ära uppunud.

-u- Warguised. Nende päewade sees on warastatud: Falgi teel nr. 4, nelikümmend rubla raha ja kaks hõbe-õõrmust; Suurel Pomasna uul. nr. 12 poest mitmesugusid maiusasju 60 rubla wäärtuses; Toompea-Waestekooli uul. nr. 32 kahesta rubla raha ja mitmesugust majakraami; Drewingi uul. nr. 23 hõbe asju.

—lk— **Metsjadepõlemine. Kõrsolawad kuiwad ilmad näiwad õõrgema maa metsadele kaunis kardetawaks minema. Kuiw nõmmepealne kanarpit wõtab kiireste tuld; teekäijad tarwitseb ainult tuletikku hooletumalt teeõõrwale wiisata, kohe on mõndadealune leekides ja paks hõljuw suits näitab juba mitme wersta peale, et mets põleb. Nõnda põles minewal nädalal endine Satu, praegune Romanowi aialinna mets kahest kohast — mis õnnetspeagi ära kustutati. Kurna mets ühest kohast ja pühapäewal hõljuski Saue maa peal Tänafilma küla ümbruses jällegi suitsupilwed.**

Teater, muusik, kirjandus.

Waenuislased Estonias.

Seoberjanni „Elutesti kõrwale“ oleks kall nõtelawalt kõrwale pidanud jääma. Ilma sõbata ja tarwedeta ühesõitaline protokoll, mida Simni asjata wähegi waadetawaks püüdis teha. Otse kui oleks wõrsket õhku teatriruumi sisse laotatud, kui F. Karlsoni „Pihtide“ eest eõõrie tõuis. Eimene waatus on tõeste nõtelawalt-selt õnnetikult kõõu seatud. Pr. Konsa Soo perenaine ja iseõranis Hansini Märt lõid tuttowa olewi õhukonna, kuhu pr. Mõllerl Krõõt kena genre-pildi ja Treumundt oma imponeriwa parmi juurde lisas. Mis aga täitis nurja läks, oli pr. Attlesi Hilda. Kahju oli näha, kudas nõitleja selle wale-paatosega täidetud kujule inimliikumat tegumoodu katsus anda. Peale eimeet waatust läks kogu tükk allamäge. Uusi dramatiitli momenta juurde ei tule, wanu wõrjetesterätte tõuitusem, ja wõimaks, et peakangelaseit lahti saada, tapetakse ta poole tunni jookful publikumi silma all ära. Wõõriste oleks publikum selle täitu neu furuna ka siis ka meelega uskunud, kui talle selleft telefonigi lauda oleks teada antud.

Õõtf platsid olid täis. Ln.

Georg Schaekwoigti sinfonia-orkestrile on „Rev. Ztg.“ teatel peale Helsingi linna abiraha — 90.000 marka — tulewaseks hoojaks weel iseõralise toetusraha 12.000 marka määratud.

Telegrammid.

(Pet tel. aa.)

Seisukord Balkani poolsaarel.

Bulgaria ja Serbia peaministrid on Tsaribrodis kokku saanud. On otsusele jõutud, et kõige nelja Balkani liiduriigi peaministrid kokku peawad tulema ja omawahelisi asju arutama.

Türgi wägi Tõhatalitsõs tahta pealinna kaitsele minna. Konstantinopolist on Tõhataldsha tee peale sõjawägi saadetud.

Kiamil-pascha on Wene aurulaewal Smürnasse sõitnud ja minna sealt Kairosse.

Lissabonist. Leidias Nasareti lähedal läks kalameeste paat ümber. 16 inimest uppus ära.

Kroonlinnast. Prantsuse sõjalaew „Jeanne d'Arc“ sõitis Kroonlinnast Stockholmi.

Washingtonist. Ühendatud riikide parlamenti on seadusepõõjekt antud, mille järele sisserändamist wähendada tahetakse. Wähendatakse nimelt sisserändamist Greekamaalt, Türgimaalt, Italiast ja Austriast.

Brüsselist. Genti lähedal jookfis reisijatewong ühe weduri peale; 30 inimest said wigastada.

Wienist. Lipnik Jandritsh, kes ka Redli asjast osa wõtnud, on 20 aastaks funnitõõle mõistetud.

Kostromast. Keisri Majestreedid on Kostromast Jaroslawi sõitnud.

Hommikused teated.

Mundatus karskusekuratoriumis.

20. mail oli riigiwolikogu komisijoni koosolekul küsimus arutamise all, kas ei oleks karskusekuratoriumid linnade ja sõustkondade omawalitsuste juhatuse alla anda. Walitsuse poolt teletati, et selleksohane seadus eelpaangi walmis olla. Suurem hulk nõukogu liikmed tunnistasid eelpaami wastuwõetawaks.

Akademistide ülekus.

Peterburis Newski prospektil juhtus järgmine lugu: Kaks noortmeest, kes erariides olid, tungisid hõõmata ettepanekuga kellegi mõõdaminneja naisterahwa peale. Naisterahwas põgenes nende eest uulitsa raudtee wagunisse. Nad läksid sinna naisterahwa järele ja tõlitasid teda edasi. Naisterahwa kaitseks astus noor wõrst Eristow wälja. Üks ulakatest lõi wõrstile rusikaga näkku, mille juures wõrsti silm wigastatud lai. Uulitsarahwe wagun pandi seisma ja huligamid wõeti kinni, kus nende üle protokoll tehti, millele 30 tunnistanat alla kirjutasid.

Nagu pärast selgus on ulakad ülõõpilased akademistid Urlat ja Milowsorow.

Tööstus ja kaubandus.

-m- Kanamunade wõljawedu kaswab igaastaga. Minewalaastal joannari- ja weebruarus wõidi 91 miljoni kanamuna 2.100.000 r. määratuses wõljaamaale, tänawu on see arw 156 miljoni peale 4.141.00 rubla määratuses tõõsnud. Siui suur on kodumaalt wõljawetud munade arw. Wõõr küll nii tõõuke, et ei saa arwesse wõõtagi.

Sport.

“ Ujumise-kursused. „Kalewi“ seltsi kõrtaldusel pandakse 1. juunist kuni 1. augustini Pirital ujumise-kursused toime. Wõerad maksawad kursuse eest, mis kuu aega wältab, 3 rubla; seltsliikmed, naisterahwad ja koolõõpilased 2 rubla. Ujumise õpetajaks on hr. Dunapuu Soomest.

Kirjawastused.

J. K. K. Otse asja peale liig musta prilli läbi waadamud.

E. S. W. Pidusid ja nõtemõõkisid peetakse maal nõuda tõõtõste, et nendest kõigist ei jõua juttu teha.

J. J. K. Parem on, kui waidluste lõpetame. Küllap naad teinekord ettewaatlikumad on.

Wastutaw toimetaja J. Reinthal.
Wäljaandja Eesti Kirjastuste-Ühisõõhus „Ühisõõ“.

Selle läbi antakse teada, et 5 wersta Raffe wõõlsalis 25 desf. maharatutud metsa põõlluks tõõmiseks

rendile antakse.

Kaks eimest aastat ilma maksuta. Wõib ka kahe peale kokku rentida. Järele küsida Preedi mõõis waittufelt, Preedi mõõisas, üle Raffe.

Otsitakse hobusetallisid

umbes 20 hobuse tarwis. Kas ei soowitu teegi tallisid ehitada ja piirma aja kontrahti teha? „Dejateli“ kontor, Wana turu taeas nr. 3.

Hõõpeprinugitud meesterahwa

õmblusemasin

müüa Wana Kalamaja uul. 5, poes.

Motorjalgratas,

prinugitud, odawalt müüa Suurel Pärnu maanteel nr. 14, Wennafeld Gunsheff.

Grammofoniplated

odawalt müüa Wabriku uul. nr. 35, krt. 1. Ühap kella 12—4, õrtp. kella 3—8 p. l.

Põhjamaa kõõstõõde magasin

läbisõidul Peterburist ülemeremaalisel kõõstõõde nõtusell peatab mõni päew **Tallinnas. Wiru uul. 6.** Minagrodowi magasini wastas, hoowi ees. Müügil on:

algupärasiid ja tarwilikud asjad. Suur wõljawalik farwes- ja puutõõdest.

Wene pitsid.

Hinnad wõga odawad, ilma ettekõõsimata.

3040

Tallinna linna puiesteekomisijon teatab fellega, et kõõsolewal suwel **Maieri ja Rannawärawa mägedel ja Roosi kantsil** umbes 350 kõõda

rauabeton postidega raudaeda ehitada tuleb.

Jõõtud, kes seda tõõb oma peale wõõtta soowwad, andku oma hinnad ühes joonistustega kuni 31 maini gaasiwabriku kantoriõõe ära. Sealsamas antakse ta igapäew kella 10—2 lõõjemaid teateid tõõ üle.

Tallinnas, 21. mail 1913. a.

№ 54. Komisijoni eimees linnandumit **G. Kalla.**

Juhtumise kombel sain suure partii

järgmiit kaupa ja müün nüüd **mustini** 9 kop. küünar, **satini** 14 kop. küünar, **mustriga satini** 16 kop. küünar, **willest alpakat** 22 kop. küünar, **õrna kristallini** 9 kop küünar, poisiõõste ülikonna jaoks **Roosi riiet** ja naisterahwa **tõõtimiriiet.**

Aupakikukit **J. Lurie.**

Wõõtsel Karja uul. nr. 12.

BALTI aiawilja-, lille-, heina- ja loomatoidu seemnetekauplus

soowitab hõõsti idanewaid seemneid ja seemnesõõbulaid.

Seemnete headusе eest täielik wastutus.

Seemned on otse wõõtamas seemnekatusele ajutusest saadud. Kirjalikud tellimised täidetakse ruttu ja korralikult.

Jällemüüjatele kõrged protsendid!!!

Hinnakirjad hinnata.

Peale selle **täielik wõõjawatit pudukauapõõd.**

Aupakikukit **H. Ant,** end. **J. Wenker.**

Tallinnas, Uuel turul nr 96. Kõõnetraat nr. 327

Kõige suurem tapediladu,

Wanal Posti uul. nr. 4, W. Martinoff.

oma majas.

Soowitan oma korratikult wõõjawalitud laduit **tapetidid ja bordesid ning Soome seinapappi.** Ajakohased uudised rikitakus wõõjamaitkus 8 kop. rull ja kallimad kuni 2.50 kop.

Mitte kõmukuulutus,

waid selge tõõtõõll on see, et Teie, riidrekawbatarwihajad, ostate kõik oma riided kõige odawamalt ja tõõstes mustrites

J. K. Muhini riidrekauplusest.

Rõõtuleks: Kretong 10 kop. küünar, nüüd 7 kop. Kretong 11 k küünar, nüüd 8 kop. Kristallin 13 kop. küünar, nüüd 9 kop. Satin 18 kop. küünar, nüüd 14 kop., jne.

Palun adressi tähele panna.

Aupakikukit **J. K. Muhini.**

Suurel Pärnu maanteel nr. 8. Kõõnetraat 8-1

Kunstweskikiwisi

Kaxos-Shmirgelist ja Prantsuse kwartsist.

Materiali kunstkiwide tarwis, **tangu- ja jahufõõstasid, õõõõ

Pikaldafse, raske haigusе järele lahkus sitt ülmast 19. mail ülmast minu armas abikaasa, isa ja wanaisa j

Jüri Rohde.

Matmine on 23. mail kell 1/2 2 Kaarli kirikus.

HOIATUSEKS!

neile, kes ekkombel mõne teise walmisriietemagasini satuwad, kus neile Soome nime all kaupa pakutakse.

Teatan seega oma austatud kaubatarwitajatele, et ainuke firma

Soome walmisriiete magasin,

Suurel Karja uul. nr. 19 ajub, aga mitte mujal, ja palun seda adressi hoolega tähele panna.

Soowilan pühadeks suures wäljawalikus praegu walmis saanud tõllsugu moodsamas kujus hästi posimaid

puhtast willast, päris Soome riidest meeste- ja naisterahwa walmisriideid.

Töö hea ja hinnad odawad. Aupaklikult

Soome walmisriietemagasin J. Berkowitsh

Suurel Karja uul. nr. 19. Ilue Eesti pangamaja õrwal.

Tallinna Eesti Majanduse-ühisuse

peakoosolek

„Lootuse" ruumides 30. mail kell 12 päewal.

Päewakord: 1) Koosoleku awamine, koosoleku juhataja ja kirjatolmetaja walimine. 2) Minewaloroße koosoleku protokolli ettelugemine. 3) Mõõdhäämad aasta tegewuse aruanne ja 1913. a. eelarwe kinnitamine. 4) Põhjustleja muutmine ja kodukorra kinnitamine. 5) Wastmised. 6) Tegewuse kapitali suurendamise küsimus. 7) Jookowad asjad ja läbirääkimised.

Juhatus.

P. S. Palutakse kõiki liikmeid, kui ta wõeraid, keda oli huwitab, kooselekule ilmuda. Wõerad wõiwad juhatuse lõikotoha lubaga ilmuda.

Aurul. „Greuen", kapt. Oengo,

algab oma sõitusid pühapäewal 26. mail Haapsalust.

Earl F. Gahlnbäck.

Wärskesse mereõhku

wiib täna õhtul, 22. mail aurulaew „Wirumaa"

Ärasõit kaubaõllult kell 9 ja jõuab tagasi kell 11.
Piletite hinnad 50 kop., laotiladete 20 kop.

Tallinna Laewa-ühisus

teatab, et aja „Wirumaa" mitte 15. maist kolm korda nädalas ei hakka sõitma, waid end. wiisi 2 korda näd. järgm.:

Reaisõit: Tallinnast igal teisipäewal ja reedel uudes kell 9.30 m. homm. Õõtrese, Leesile, Käsmu ja Wõsule.
Õõtrest igal teisipäewal ja reedel uudes kell 2.30 m. p. l. Leesile, Käsmu ja Wõsule.
Õõtrest igal teisipäewal ja reedel kell 3.30 p. l. Käsmu ja Wõsule.
„ igal teisnädalal ja laupäewal kell 2 p. l. Tallinnasse.
Leesilt igal teisipäewal ja reedel kell 3.30 p. l. Käsmu ja Wõsule.
„ igal teisnädalal ja laupäewal kell 1 p. l. Õõtrese ja Tallinnasse.
Wõsult ja Käsmust igal teisnädalal ja laupäewal kell 7.30 m. hom. Leesile, Õõtresse ja Tallinnasse.

Laew peatab ka tarbekorbadel, kui ilm lubab, Neemel, Kaperneemel, Salmistel ja Winiistel ja sõidab ka reedesel päewadel Werki ja Wätnrpäälle, kui nõi paiju sõitjeid leidub, et kulud tasub, ja kui ilmad wõhegi lubawad. 2990

SERVUS! Nõudke igal pool! Õige on walgeles plekktoosides. Wabrikandid Ljubschinsky ja Ko.

Eestiga Gustaw Rosenthal Bapmann, Жабья 9.

FR. NIKOLAI

Wiru uulitsal nr. 7,

soowitab suures wäljawalikus kõiki jalgrataste tarwilikke osasid, nõnda kui mantlid, ühlaudsiid, kellasid, pumpasid jne. jne.

Jällemüüjatele suur hinnaalandus.

Ainult Wiru uulitsal 7.

Eesti selts LOOTUS

Neljap. 23. ja pühapäewal 26. mail selts alas

muusika-õhtud.

Hakatus: neljap. k. 8 ö., pühap. k. 6 ö.
Lõpp: „ 1 ö., „ „ 12 ö.
Sissepääsmed 15 kop.

Laupäewal 25. mail s. a.

wiimane mai-pidu.

Geskawa: 1) Muusika alas. 2) Nalja-etteastamised. 3) „Loosatud naine", naljamäng 1 waatuses.

Lõpuks tants, konfetti, Amori post jne. jne.

Piletid ühes tantkuga: meestele. 50 kop., naistele. 35 kop., ainult tantkusse: meestele. 35 kop., naistele. 25 kop.

Sissepääsmed aeda 20 kop.

Konsertaias Kadriorus.

Neljap. 23. mail s. a. kella 4—1/2 8

pealeõunane muusika.

Õhtul muusika k. 9—1 öösel ja iga päew, peale reedeste päewade, kella 1/2 9—1/2 öösel.

Mängib Rõõbenaki hooaja kapelle.

Sissepääsmed 15 kop.

Märkus: Lõunasöögid kella 2—6 seal süüa ja wäljawõimiseks.

Kaarli koguduse peakoosolek

pühapäewal 26. mail s. a. kell 3 p. l. Pritsimajas.

Dr. M. Klompus

Wäike Karja uul. nr. 1, end. Pfaffi majas. Telefon 656.

Wõtab naha- ja suguhaigeid wastu kella 12—1 e. l. ja 5—8 õht. Restimine prof. Ehrlicht preparatiga 606 ja 914. 3113

Dr. J. Israelsohn.

Wõtan tõllsugu haigeid, iseäranis naha- ja suguhaigeid (Ausis arstim. 606—914) wastu. Kõnetunnid igapäew kella 9—11 e. l. ja 7—9 õht. Suur Tartu maani nr. 4 k. 3. 2601

Hambaarst

D. Gutmann

Runne uul. nr. 12, hotel Royali õrwal. Plombid 50 kop. alates, kunstlikud hambad 1 r. alates. Wastuwõtmine kella 10—1 ja 3—7.

Advokat B. Kargaja

wõtab rahukohtute esindamisi oma peale wannut. advokadi Poska kontoris Tallinnas, Wana turu laeladel nr. 1. Kõnetunnid kella 9—10 h.

Schofferite kool

insheneride juhatusel. Õpetatakse tõhiste ajaga õõtma. Mats õpetuse eest 85 r., wõib ka jaokaupa maksta. 2296

Нарвъ Гарамъ
СПБ., Лиговскій пр. 3, тел. 527-88.

Haritud inimene

õpetab kuttu ja odawalt Wene keele rääkimist. Lühike jalg nr. 6, k. 4.

Narwa linnas, „Wõitleja" selts-majas algab 5. juunil

keedu- ja majapidamisekursus

pr. A. Tannbaumi juhatusel. Ülesandmisi wõtab „Wõitleja" õhtonn wastu. 2998

Wiinund kooperiisnnat

tarwitatakse kohe. Pakkumised Гансель, фотографія I. Грюнталь.

Toatüdruk,

tunnistustega, leiab kohta suwe peale. Eesti pank nr. 6, kr. 14.

2 aiapoissi

ja aiatõlised wõiwad tõõ saada Kärner Reidimanni juures. Wismari uul nr. 5. 3142

Ajalehtijanik.

tõhelfse wõimumisega, soowib Eesti ajalehtede toimetustesse ajalehtijaks 1—1 1/2 kuu peale toimetusekõlkmete suwepuhkuse korral 1. juunilt eht suwituskohta mereranda eht Soome. Olem jõrelaatuja kõstooli õpenajus, iseäranis keelies. Haridus gümn. 6 kl. Pakkum. saata: Юрьевъ, Лифл., poste restante „B. R—p.

Kaine weetõõmees,

kes iseseiwalt wõib tõõtada, ja Lukõupp, kes trepi õõpunde tõõd mõistab, leiawad õõtwat kõnistuft Carl Kuhlbergi lukõepa-äris, Lühikese jala all nr. 3. Jookõlad ärgu tulgu endiõ pakkuma.

Seppa,

kes ka puutõõd oskab teha, tarwitatakse kohe Põõsaküla-Salla'le Tallinna lõhedal, Nõmmelt 6 wersta. Kaupa teeb sõõlamas J. Pärtsel

2 sulast

on tarwis talu tõõle. Kaupa tehakse S. Pärnu m. nr. 46 poobis 24. j. k. päewal. 3152

Karjast

tarwis maele. Tulla leõnädalal kella 2—6 S. Tartu maant. Jänese poes.

Töö-mehed

leiawad õõtwat teenistust

Markel M. Makarowi

juures, Narwa maant. nr. 27.

Poisid ja tüdrukud

12 kuni 20 aasta wanadues, ja

mustatõõlised

wõiwad tõõd leida 2070

Balti puuwillawabrikus.

Suur oksjon

24. ja 25. mail müüdakse enampakumise teel õõtsugu saapakaupa Suurel Karja uul. nr. 10, A. D. Raamatu saapakaupluses.

Noormees

wõib taasõõtriõtiseks tulla S. Balesna uul. nr. 16, korter 5.

Majad müüa

Riesenkampli uul. nr. 5, Narwa m. lähedal. Lähemaid teateid antakse Riesenkampli uul. nr. 5-a, kort. 3, kella 6—8 õhtul. 3125

Lihapood

elõruumidega ära anda Riesenkampli uul. nr. 48, küsida W. Karja uul. nr. 3, Kristoll.

Kose pood

Kõõu juures, hea tõõdama koha peal, heade awarate ruumidega, õhes põllu ja muu maaga, on õõe ära anda. Nawila mõõsa waltsus, ile Raaksu.

E. Reisbergi

päewapõõdõõ-

koda

Rataskaewu u. 2.

Õõeawõõtied igal ajal.

Hobune on müüa

Kooli uul. nr. 7 (gümnaasiumi taga).

Kes müüb prungit. tõõwankri?

Soowitakse ka hobust osta. Teatada k. l. t. „№ 77" all. 3175

Head pottahjud

on mõõlõõhumiseks odawalt müüa. Räha wõõb reedest peale opli uul. nr. 28. Wähemat kõõmehelt.

2 selfaktorit

(mule masinnes), 1 walmistamise aparat (Secret). Räha iga päew, wõõjaarwatud pühad, kella 9 h. kuni 6 ö. С.-Петербургъ, Петерб. сторона, Б. Спасская д. 27, фабрика Акц. О-ва „В. П. Керстенъ", tõõtamise jaostond (прядильный корусъ).

Kõige paremat

kodukoetud sõõ riiet

on ainult

Marie Simmi

kangakudumise tõõõjas W. Tartu m. nr. 6 saada.

Kapsa- ja õõle- (roosi) taimi on saada aednik J. Lehsch kuurest. Kes mõõtleb tulewal õõgõõl omale wõõjawõõ istutada, siis oleks aeg järele hakata mõõtema. Olen walmis soowitajele aiatõõs juhatuõt andma. Olga uul. nr. 3, Peigulinnas.

Naisterahwa kübaraid

kõige uurimates õõsongides ja suures wõõjawalikus soowitab odawate hindadega

L. Mandel,

Kullasepa uul. nr. 13.

Olest (Strohl)

suwekübaraid

meeste- ja naisterahwastele pestakõõe, gamerrikõõe, tõõtõõe uue õõsongi peale; õõste õõapreid, naiste tamuõõd jne. odawalt. Palun tutata! Pühad on õõt S. Amerika uul. 31, k. 2.

Suure leidi- ja kõõtõõmiõõet, willõõt pope liõõi, Soome linõõt batisti, pikeed, õõtini j. n. e. soowitab odawalt

Soome riidekauplus

Ilue Eesti teatri m. 13.

Praegu ilmus 3005

Wiiuli-mängu õpetus

ühes muusikaõpetusega.

W. Tubin. Hind 50 kop.

Esimene õõrnane õõrnaamat Eesti keeles. Pealadu Wõõjandis, H. Leoõõe raamatukõõnes.

Päewa- ja wihma-warjud

soowitab kõige suuremas wõõjawalikus

J. JEGOROW

Wana turu kaelas 41—43.

Kõnetraat 548

TAPETISID

Moodõõtes wõrwides Soome-, Wenema wõõjamaa mõõõ